

OBČASNÍK

Antonín Přidal: Vědět, kde je hranice,
za kterou nestojí za to jít (str. 2)

Nad novou knihou Zpovědi a odposlechy
Antonína Přidala (str. 5)

Blíží se to!
Oběma fakultám se blíží období,
kdy budou volit své děkany (str. 6)

Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka
v Brně 2015 – housle a smyčcová
kvarteta. Anketa s laureáty (str. 7 a 8)

Fotostrana ze života akademie (str. 9)

Studenti JAMU v zahraničí (str. 10)

Divadelní fakulta slavila čtvrtstoletí
+ anketa s jejími absolventy (str. 16)

Mezinárodní doktorská konference DIFA JAMU
zkoumala „artistic research“ (str. 22)

JAMU

Trojice laureátů Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka 2015 v oboru housle. Prestižní hudební klání pořádané Hudební fakultou Janáčkovy akademie múzických umění v Brně v tomto ročníku vyhrála Amalia Hall z Nového Zélandu (na snímku vlevo), která nejlépe zahrála skladbu Antonína Dvořáka. Její polská kolegyně Amelia Maszonska získala druhé místo, třetí Cenu za nejlepší interpretaci skladby Bohuslava Martinů získal český student pořádatel fakulty JAMU David Mirzoev ze třídy profesora Františka Novotného.

Antonín Přidal: Vědět, kde je hranice, za kterou nestojí za to jít

Profesor dramaturgie a autorské tvorby Divadelní fakulty JAMU, ale také básník, scenárista, dramatik a překladatel Antonín Přidal oslavil 80. narozeniny. Jubilant po listopadu 1989 přednášel na Divadelní fakultě JAMU (Shakespeare, Jazyk uměleckého díla, Umění dialogu, Média a společnost, Jeviště světa, Velká témata světového dramatu). Založil tady a dvacet let vedl ateliér rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky. Vydal tři publicistické knížky (Slovník do hrsti, Národní nonsensy, Z očí do očí), dvě knihy úvah (Některé hlasy, některé tváře, Potulky knihami a časem) a dva svazky divadelních a rozhlasových her (Všechny moje hlasy a jiné hry, Políček číslo 111 a jiné hry). Jeho básně vyšly ve čtyřech sbírkách (Neznámí ve městě, 1966; Smrt na ostrově, 1966; Sbohem ale čemu, 1992; Zpovědi a odposlechy, 2015). V roce 1999 mu byla udělena Cena Ferdinanda Peroutky, v roce 2007 Státní cena za překladatelské dílo, v roce 2008 Cena města Brna. Ale tento originální polyhistor a jedinečný muž toho má za sebou mnohem více, jak vyplývá z našeho povídání.

Popište a připomeňte prosím Váš nástup na nově obnovovanou fakultu po roce 1989. Proč se vůbec překladatel, spisovatel, který publikoval na zapřenou pod cizími jmény, stane vysokoškolským pedagogem?

Dvacet let jsem přemýšlel o věcech literatury a divadla potichu, sám pro sebe. Najednou a nečekaně jsem s tím mohl ven, před posluchače mnohem mladší než já. Povědět jim svobodně, co jsem v jejich věku ještě neznal a nemohl mít promyšleno, a teď to šlo. Svěřit jim, co bych za svých studentských časů potřeboval slyšet a neslyšel. Na jaře 1990 jsem měl na vybranou mezi anglistikou na univerzitě a Divadelní fakultou JAMU. Ta se obnovovala, byla otevřená novým nápadům a lidem, kteří měli co nabídnout. Nebránila jim v rozletu, a byl to skutečně rozlet, žádné kodrcání ve starých kolejích. Dodnes mě zamrazí, když si představím, že bych šel tenkrát učit někam jinam.

Prostějovský rodák Antonín Přidal se do roku 1980 věnoval hlavně překládání „na zapřenou“ a s vypůjčenými krycími jmény. Proslul i jako rozvážný a respektovaný moderátor svého času populárních televizních pořadů Z očí do očí či Klub Netopýr. Přeložil díla zejména anglických a španělských autorů, z nichž nejznámější jsou W. Shakespeare, G. K. Chesterton, F. G. Lorca, K. Rexroth, R. Lowell, G. Kinnell, I. B. Singer, John Updike, Joseph Heller, Patrick White a David Lodge. Kromě knihy nesmyslů Eduarda Leara je asi nejznámějším a trvale populárním Přidalovým překladem humoristická kniha Lea Rosteny Pan Kaplan má stále třídu rád.

Na Divadelní fakultě jste založil a dvacet let vedl Ateliér rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky. Co by podle Vás nemělo dnešním dramaturgům a scenáristům, ať už v televizi, rozhlasu, filmu či divadle, především chybět? Co by neměli postrádat profesně, co lidsky?

Široký rozhled, podložený vzděláním a citem pro možnosti svého média. Umění obklopit se nejen zaměstnanci,

ale také vynalézavými externisty. Schopnost rozeznat, kdy váš tým začíná ztrácet soudnost a žene se do trapné exhibice. Anebo podlézá publiku, ať to stojí, co to stojí. Nakonec to zvláště potřebné: vědět, kde je hranice, za kterou nestojí za to jít. Nebát se připomínat i druhým, že jsou „jistě meze“. Ty, za kterými se slušný člověk mění v postavu bez charakteru, ke všemu svolnou, za nic se nestydící.

Na Divadelní fakultě JAMU jste postupně přednášel Shakespeara, Jazyk uměleckého díla, Média a společnost či Velká témata světového dramatu. Podle čeho jste si tato témata vybíral?

S děkanem Josefem Kovalčukem a dalšími kolegy jsme chtěli postavit studijní plány na co nejširší základ. Cyklus o Shakespearovi nezahrnoval jen jeho nejznámější hry, ale téměř celé dílo. Jazyk uměleckého díla měl být příkladem, jak mnohotvárné jsou možnosti svobodného myšlení a vyjadřování. Se vztahem médií a společnosti se mohly spojovat otázky sociologické a etické. Vývoj dramatu se sledoval v kontextu kulturních a společenských dějin. V devadesátých letech mohli všichni studenti společně poslouchat přednášky o hudbě a výtvarném umění, o historii k nim promlouval Josef Válka z Filozofické fakulty, o demokracii Vladimír Čermák z Ústavního soudu. Chtěli jsme, aby s novými vědomostmi dozrávali v sebevědomé občany. Později se záběr studijních plánů zužoval, myslím, že ke škodě posluchačů. Jsou teď možná specializovanější, ale uzavřenější do svého nevelkého obzoru. Ze středních škol přicházejí se stále menším povědomím o tom, co se dělo ve světě před jejich narozením nebo co se děje dnes, někdy dokonce udiveni, že by je to mělo zajímat. Že by si měli najít čas na to, aby víc četli, slyšeli a viděli už z obyčejné zvědavosti, když ne z pocitu, že to všechno patří k tomu, co z nich jednou bude a kvůli čemu tu jsou. Nejsnadnější je ovšem nestíhat.

Je proti tomu nějaký recept?

Na začátku některých přednášek jsem rád citoval z dopisu, který dostal jeden mladý Američan, když nastoupil na vysokou školu. Jeho otec mu psal: „Neříkej, že máš málo času. Máš denně přesně stejný počet hodin, jaký byl dán Pasteurovi, Michelangelovi, matce Tereze, Heleně Kellerové, Leonardovi da Vinci, Thomasi Jeffersonovi a Albertu Einsteinovi.“ Já vím, dá se namítnout: „Ti byli ovšem geniální.“ Ale je tu i protinámitka: „Čím méně jsi geniální, tím menší ztrátu času si můžeš dovolit.“

Rok před smrtí Josefa Šafaříka – v roce 1991 – jste s ním natočil pro rozhlas několik rozhovorů. Významný a také proskribovaný brněnský filozof, k jehož odkazu se hlásil třeba Václav Havel, pocházel jako vy z Prostějova. Stejný vám oběma byl i zákaz činnosti. Jak dnes s odstupem času vzpomínáte na léta, kdy jste nemohl pod svým jménem publikovat?

Odstup nic nemění na tom, že to byla léta odporného lhaní. Dával jste do nějaké práce maximum toho, co umíte, a nesměl jste se k ní hlásit. Přetvářovat se a lhát museli i ti, kdo ji místo vás podpisovali nebo umožňovali. Ale už to, že se takoví našli a kvůli vám riskovali, tu mizérii prosvětlovalo. To byli nakladatelští redaktori v Praze nebo Miroslav Plešák a Alois Hajda v tehdejší gottwaldovském Divadle pracujících a několik dalších odvážných. V 80. letech se už mohlo uvádět mé jméno, i když jen někde a po dlouhém schvalování. Přišly také dva malé zázraky. V Divadle na provázku inscenovala Eva Tálská mé podepsané překlady Learových nonsensů v nádherných, osvobodivě rozehraných „Příbězích dlouhého nosu“. A spojenými silami překládaných autorů a americké ambasády se podařilo získat pro mě stipendium do International Writing Program na univerzitě v Iowa City. Znamenalo to čtyři měsíce ničím neomezených setkávání, diskusí, workshopů, cest po místech, o kterých jsem dosud jen četl. Zcela zásadní kapitola v mém životě. Po návratu koncem roku 1986 mě čekaly ještě tři dlouhé roky ve starých kolejích, ale už jen tři! Beznaděj ustupovala.

Šafařík si také zapsal, že „Tak jako žádná umělecká akademie neudělá z člověka malíře, tak ani fakulta nemůže udělat z člověka filozofa.“ Jak se na toto tvrzení jako letitý vysokoškolský pedagog díváte? Jaké lidi by měla vychovávat JAMU?

Myslítele ani malíře z vás vysoká škola neudělá, ale umožní vám poznat, že nejste první, kdo se myšlením a malováním zabývá. Že se tu cosi dělo a na něco přišlo už předtím, než jste přišel na svět. Včetně nezdarů, pochyb i jistot. Studium vás přivede k otázkám a lidem dosud vám vzdáleným, můžete se s nimi srovnávat, přít, učit se z jejich omylů. Mírnit svou sebestřednost. Nepropadat velikášství. To není k zahození pro nikoho, ani pro samouka.

Minulý rok uvedlo Studio Marta ve Vašem překladu Lorcovu Pláňku, v letošní sezoně se na činoherní scéně DIFA JAMU vrátili k dalšímu Vašemu překladu a navrch dramaturgii Singerovy povídky Tajbele a její démon. V brněnském Divadle U stolu jste si ji v roce 2006 také zrežiroval. Jste autorem i režisérem řady rozhlasových her včetně seriálu o panu Kaplanovi, ale udělejme, prosím, pořádek ve Vašich režiiích divadelních a televizních. V devadesátých letech to byly v Martě Vaše „Malé

noční hry“ a po nich „Dvě noci a den“, jevištní adaptace legendární rozhlasové hry Dylana Thomase „Pod Mléčným lesem“. V televizi pak inscenace vlastních her „Políček č. 111“, „Valčík na uvítanou“ a „Elektrický nůž“. Jak na svou režijní práci vzpomínáte?

Rád a docela často. Dorozumívát se s herci jsem se učil už při svých rozhlasových režiiích v šedesátých letech. Věděl jsem, že když vycítí, že nejsem blbec, který je chce zpitvořit, budou hledat spolu se mnou, jak hru rozvíjet v prostoru a situacích, a nechají mě vybrat, co potřebuji. O povaze a smyslu svých her jsem měl určitou představu, už když jsem je psal, nemusel jsem ji vymýšlet dodatečně nebo být jako ti, kdo hru ještě nedočetli a už vidí, jak ji přemontují, aby byla o něčem jiném a zajímavějším, o tom, co zajímá je. Autor ať nepřekáží. Takovým vyčítám: Proč proboha nenecháte věčného přejinačování a nenapíšete si vlastní hru, do které byste dali všechno, co chcete! Marné volání... Nedivte se, že tak rád vzpomínám na inscenace, ve kterých mi bylo dopřáno promluvit k publiku podle svého. Víím, že je to nezvyk a určité riziko. Ale o to vděčnější jsem těm, kdo mi to umožnili.

Vaše vynikající překlady, které v sedmdesátých a osmdesátých letech vycházely často pod cizím jménem, byly pro mnohé zjevením v poněkud jednostranné socialistické knižní produkci. Mezi autory, které jste překládal, byli W. Shakespeare, G. K. Chesterton, F. G. Lorca, K. Rexroth, R. Lowell, G. Kinnell, I. B. Singer, John Updike, Joseph Heller, Patrick White, David Lodge. Podle čeho jste si autory vybíral?

Měl jsem štěstí na osvěcené dramaturgy a redaktory. Občas jsme spolu někde v ústraní probrali své divadelní a literární lásky, dávné i nové. Z obou stran potom padaly návrhy. Bylo jich víc, než kolik bych mohl stihnout, ale postupně zůstalo u těch, o které jsem stál nejvíc. Nejen kvůli skvělým tématům. Taky kvůli zvláštnímu, pokaždé jinému stylu, který do překladatelské dřiny vnášel to pravé kouzlo.

Za všechny Vaše překlady ale připomenou humoristický román Lea Rostena Pan Kaplan má stále třídu rád či vynikající překlady nonsensových básní Edwarda Leara Kniha třesků a plesků a Velká kniha nesmyslů. To jsou dodnes čtenářsky velmi oblíbené a živé knihy. Čím si to vysvětlujete? Český národ prahne po legraci plynoucí z limericků a gramatické makarónštiny?

Neprahne sám. Learovy nonsensy jdou v angličtině na odbyt od poloviny 19. století do dneška a pan Kaplan byl za oceánem hvězdou pro několik generací. Díky neslábnoucí popotávce mohl Leo Rosten po dvaceti letech napsat druhý díl a po dalších patnácti přepsat oba díly do třetího, nejobsáhlejšího svazku. Ten u nás vychází už tři desítky let. Svůj překlad, dílo čtyřicátníkové, přepíšu ještě v tomto století.

Jako autor, moderátor a režisér jste spolupracoval s Českou televizí (Klub Netopýr, Z očí do očí) a Českým rozhlasem (Potulky knihami a časem). Na televizní obrazovce jste proslul jako roztvářný moderátor. Jak jste dnes spokojený s moderováním debat nejen politických ve jmenovaných médiích?

Byl bych spokojenější, nebýt některých věcí, přinejmenším dvou. První je tato. Moderátorka vede rozhovor, jako by šlo o policejní výslech třetího stupně, ačkoli před sebou nemá spoutanou osobu, ale pozvaného hosta. Útočí otázkami, jako by šlo o život, nezajímá ji, co vyslýchaný vysvětluje, zajímá ji jen to, co od něj chce slyšet. Napomíná ho, okřikuje, nedovolí mu dopovědět, co začal. Vyslýchaný

lapá po dechu, diváci polovině vět nerozumějí, ale moderátorka a režisér mají jásavý pocit: „Je to dynamické, je to asertivní, je to trendy.“ „Je to hrubiánství,“ dodávám, ale to slovo už se nepoužívá.

Věc druhá. Moderátor klade otázku tak dlouze, jak se klade linoleum. Vysvětluje, proč ji začal pokládat a proč na ni lze mít pět různých názorů, které ovšem zná, ale přesto dospěl k názoru šestému, ne irrelevantnímu, totiž k tomu, že... (vyloží svůj názor)... a právě v tom, řekne, je jádro pudla, takže ke svému pudlovi, pardon, linoleu musí přiložit otázku ze zcela jiného soudku... Tomu se říká „aktivační komplementace“ nebo tak nějak. Já tomu říkám slovem, které se ještě používá, ale není použitelné.

V roce 1999 Vám byla udělena Cena Ferdinanda Peroutky, v roce 2007 Státní cena za překladatelské dílo a o rok později 2008 Cena města Brna. Co pro Vás znamenají ocenění Vašich profesních a také občanských zásluh?

Mám z nich radost. Když člověk žádou nedostane, říká si potichu: Ceny se nesmějí přeceňovat. Když nějakou dostane, říká totéž nahlas, kvůli druhým. Ale radost, ta se přecenit nedá.

V knižním titulu Potulky knihami a časem jste shrnul svá stejnojmenná rozhlasová zastavení, kterými jste od roku 2002 provázel posluchače Českého rozhlasu po svých oblíbených námětech z literatury či textů a skutečností kolem sebe: Shakespeare, hřbitovní nápisy, lidová poezie... Koho a proč nyní nejraději čtete Vy sám?

Mám takový „klub“ povídkářů, starých mistrů. Maupassant, Bunin, Pirandello a několik dalších. Pořád se k nim vracím. Pořád mě překvapují něčím, co mi dřív unikalo. Ale také rád vyhledávám knihy, které jsem kdysi nedočel. Nebo dočel a už zapomněl, co v nich bylo. Jsou to užitečné návraty, jen si člověk musí vzpomenout, co zapomněl...

Vím, že máte zcela jedinečný smysl pro humor. Dokázal byste mi nabídnout limerick o Vašem životě či třeba o Divadelní fakultě JAMU?

Dokázal. Je z letošní sklizně.

Byla jedna stará hlava z JAMU

plná různých nepotřebných krámů.

Kam s nimi, kam?

Do jakých jam?

ptala se zkušených jamáků z JAMU.

Luboš Mareček

Znameníť muž

Jméno a tvorbu Antonína Přídala jsem začal poznávat v druhé polovině zlatých šedesátých let jednak z vynikajícího brněnského literárního časopisu Host do domu a také z pořadů brněnského studia Československého rozhlasu. V té době jsem byl studentem Filozofické fakulty UP v Olomouci a můj profesor, literární vědec Oldřich Králík mě v roce 1970 pověřil úkolem připravit pro brněnské nakladatelství Blok výbor z celoživotního překladatelského díla O. F. Bablera. Babler nebyl jen překladatelem Dantovy Božské komedie, ale překládal poezii z 24 jazyků, a to nejen do češtiny, ale přeložil například i do němčiny Máchův Máj. Začal jsem tehdy dosti pravidelně dojíždět na Svatý Kopeček u

Olomouce, kde jsme se spolu s O. F. Bablerem probírali desítkami jeho knižně vydaných svazků, ale zejména také tisíci nevydanými stránkami jeho překladů. Jednou mi pan Babler mezi řečí řekl větu, kterou jsem si dobře zapamatoval: „Antonín Přidal, to je znameníť muž, s ním se musíte jednou seznámit.“ Knihu překladů jsem připravil, nazval ji *Hlasy a tváře* a odnesl do nakladatelství, ale protože v té době začínala husákovská „normalizace“, tak nakonec nevyšla. Zato mi zůstala v hlavě myšlenka, že se jednou musím seznámit s Antonínem Přídalem. Dlouho k tomu nebyla příležitost, v sedmdesátých letech jsem se podílel na zakládání HaDivadla v Prostějově a Přidal, přestože je prostějovským

rodákem, tu už dávno nežil. Pravděpodobně jsem četl některé jeho překlady, ale u nich v té době nesmělo být jeho jméno uváděno a musel je publikovat pod jmény jiných autorů. Hradbu zákazů nakonec prolomilo Divadlo na provázku, když v roce 1982 uvedlo Přidalovery kongeniální překlady limericků Edwarda Leara pod názvem *Příběhy dlouhého nosu*. Dle mého názoru ta inscenace patřila k nejzajímavějším, nejobjevnějším v celé historii tohoto divadla. Přestože jsem tu inscenaci viděl několikrát, s Přídalem jsem se ani tenkrát osobně nesetkal. Příležitost k tomu vznikla až na jaře roku 1990 v době, kdy jsem dostal pověření, abych se ujal úkolu vybudovat nově obnovenou Divadelní fakultu

JAMU. Vypsal jsem výběrová řízení na všechna pedagogická místa a ustavil komisi, ve které zasedli nejpřednější čeští a slovenští divadelníci. Tehdy jsem dostal informaci, že Přidalovo angažování na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity se nějak vleče a že by bylo možné ho oslovit v souvislosti s naší fakultou. Tady jsem nezaváhal ani na okamžik, s Antonínem Přidalem jsem se ihned

sešel a rychle jsme se dohodli, že by se ujal vytváření nového ateliéru Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky. Uspět u výběrového řízení nebyl pro takovou osobnost, jakou Přidal byl, vůbec žádný problém a fakulta v něm získala jednu z klíčových osobností, která až do dnešních dní formuje a utváří její profil.

Když si to vše rekapituluji, je mi jasné, že jsem měl obrovské štěstí, že jsem

se seznámil s tímto znamenitým mužem a dnes s ním na fakultě dokonce sdílím jednu pracovnu. Zároveň si uvědomuji, že v roce 1970, kdy O. F. Babler tuto jeho charakteristiku vyslovil, bylo Antonínu Přidalovi pětatřicet let. Tak se ptám, kdo dnes má v tomto věku pověst znamenitého muže?

Josef Kovalčuk

Nad novou knihou Antonína Přidala

Řeknu rovnou, že novou básnickou sbírku Antonína Přidala *Zpovědi a odposlechy* považuji za zásadní dílo nejen svého autora, ale i současné české literatury. Ve chvíli, kdy *všeho je moc a nic nemá váhu*, ozývá se – vím, bude to znít paradoxně – jasný hlas hluboké vnitřní meditace. Bez sentimentu, mlžení, bez neurotické hysterie, bolestinství, dojmání čtenářů i sebe sama, bez tzv. poetického oparu nebo kouřové clony, která tak ráda v divadle i na jevišti dnešního světa nahrazuje poctivě vyložené karty, bez tékavé klipovosti.

Jak psát o poezii? Ne náhodou mne před chvílí napadala slova, vztahující se k obsahu a smyslu sbírky spíše vnějším obloukem „negativního“ vymezení. Není to proto, že bych chtěl utéct od podstaty. Důvod je jediný: nabízejí se sice pojmy jako životní zpověď, bilančování, hledání rovnováhy, vyrovnání, moudrost, kultivovanost, respekt k mravním hodnotám, zásadovost – a mohli bychom pokračovat. Ne že bychom to všechno v Přidalově poezii nenacházeli; ale cítím, že by ta vznešená slova zazněla prázdně a falešně. A nebezpečně sváděla k obrazu renomovaného autora spokojeně se ohlížejícího za vykonaným dílem.

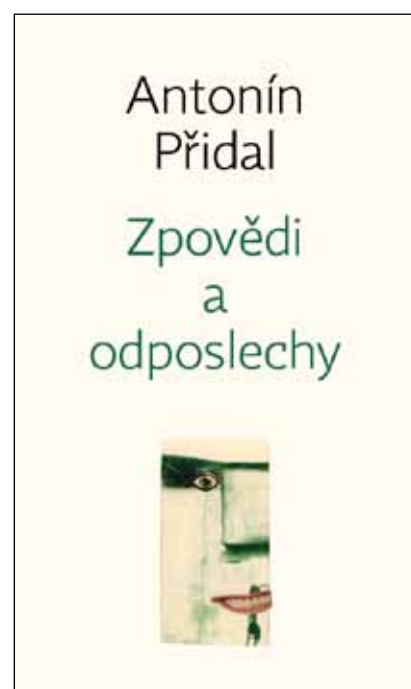
Ne že by na něco takového neměl Antonín Přidal nárok, ale ve skutečnosti je tomu přesně naopak. Nedává si pokoj. Je přísný k sobě i k jiným, nic si ne-

odpouští. Chce se dobrat odpovědi na otázky dotírající s věkem. Je v tom odpovědnost za život, v němž jsme „každý sám za sebe“, bez výmluv na nepravé soudičky, téma odcházení a zkoumavého nahlížení za obzor tohoto světa. Je to *neúprosná poezie* rozkoše i bolesti z myšlení, ale také plná zvědavosti a údivu, překvapení. Vtipu ironického i dětsky hravého.

Ani tam, kde je Antonín Přidal bez pardonu kritický, jako hned ve vstupní básni *Dohoda mezi džentlmeny*, nepoučuje a nementoruje. Vypráví vlastní příběh sprosté degradace člověka – a jako by cítil potřebu setřást ze sebe ten hnus tím, že ho detailně popíše a pojmenuje. Divadelní dramaturg si nemůže nevšimnout divadelnosti nejen této básně, která je dokonalým scénickým opusem. Dialogičnost a schopnost „vnitřně hmatového vnímání“, jimiž je obdařen Přidal dramatik, se stejně jako práce s hutným, přesně cíleným a důmyslně propracovaným veršem dobře snáší s náruživostí básnického subjektu.

Poezii nelze převyprávět; je obsažena v každém verši, slově, obrazu. (Jedni tvrdí, že v detailu se ukrývá Bůh, jiní, že ďábel. Nemáme úniku.) Nová kniha Antonína Přidala, vydaná nakladatelstvím Druhé město, je jedinečným, mimořádným dílem.

Miroslav Plešák

Den po svých narozeninách – tedy 14. října – profesor Přidal představil svoji poslední básnickou knihu Zpovědi a odposlechy v literární kavárně brněnského knihkupectví Academia. Kniha Zpovědi a odposlechy zabodovala v anketě Lidových novin Kniha roku 2015, v níž se umístila na 5. místě, a to za třemi knihami zahraničními. Z české beletrie se umístila na celkovém žebříčku nejvyš.

BLÍŽÍ SE TO!

... blíží se to:

Odpočítává Chronos;

blíží se to:

Tu chvíli přináší Kairos;

blíží se to...

Ať již vnímáme čas západním nebo východním způsobem, nenávratně se blíží oběma fakultám období, kdy budou volit své děkany.

Je otázka, koho by akademické obce obou fakult ve svém čele rády viděly. A možná je to spíše otázka, kdo by chtěl a důstojně byl schopen v jejich čele stát. Naši fakultu, míním tím tu divadelní, čeká změna zcela jistě, protože současné vedení má již dvě funkční období za sebou...

Tento článek cílím jako podnět k otevření debat a diskuzí, jež patří jak na oficiální fóra malých senátů, tak do akademických kuloárů.

Děkan, termín známý od 14. století, doslova znamená zástupce deseti mužů. Přeneseně vůdce deseti mnichů nebo velitele desíti vojáků. Z latinského decanus, starofrancouzského deien a novofrancouzského doyen, tedy: *ten nejstarší*...

V dnešní kvapné době se možná jeví z praktického hlediska nevhodné, požádat ty věkem z nejstarších, zda by se o funkci děkana nechtěli ucházet. A musím říci, že tato „nemožnost“ nepříliš šťastně vypovídá o proměně našich civilizačních potřeb a vlastně i hodnot. Každopádně k termínu *nejstarší děkan* či jeho variantám internet nenapoví zhora nic.

Stačí se však poptat po děkanovi nejmladším a internetové prohlížeče vychrlí úctyhodné množství dat. Aby také ne, když *nejmladší děkan „na světě“* byl zvolen právě u nás, na Palackého univerzitě v Olomouci, ve věku pouhých dvaceti osmi let. A to je, přízně si, i na poměry našich jinak bizarnostimilných vysokých škol dosti nízké číslo...

Děkana navrhuje zástupci akademické obce, tj. studenti a pedagogové. Asi bychom vnímali jako demokratické, kdyby děkana mohli navrhnout i zaměstnanci fakult. V cestě ovšem stojí pojem *akademická obec*. To jest společenství vycházející z původního pojetí univerzit jako *universitas magistrorum et scholarium* (společenství učitelů a studentů). Společenství, do něhož vstupují studenti *imatrikulací* a opouští je *promocí*. Jakkoli atmosféra

Slavnostní děkanské límce obou fakult zachycují významné osobnosti: sborníka Ferdinanda Vacha (A), houslistu Františka Kudláčka (B), básníka Jana Skácela (C) a dramatika Jiřího Mahena (D)

imatrikulací a promocí podtrhuje závažnost onoho členství, pravou podstatu příslušnosti k akademické obci jsme tak trochu pozapomněli někde v minulém století.

Není ale důvod k nostalgii. Povědomí akademických hodnot totiž opět roste úměrně k silícímu odporu vůči našemu prezidentu.

§ 4 Zákona o vysokých školách říká, že členům akademické obce jsou zaručena akademická práva a svobody. Svoboda vědeckého bádání nebo umělecké tvorby a zveřejňování jejich výsledků. Svoboda vyučovat různé vědecké názory či umělecké směry a svoboda výběru, které z nich je možné se učit. Právo volit – být volen do akademických senátů a nakonec právo konat akademické obřady – a užívat při nich akademické insignie.

Na první pohled je text zákona až příliš stručný, a přesto je v těch několika málo řádcích obsažen celý univerzitní systém. Lze je totiž vnímat také tak, že jsme vlastně zcela svobodní a je jen na nás, jakým způsobem budeme mít naše fakulty strukturovány a nastaveny. Na nás, na akademické obci.

Akademické obce volí každé tři roky svůj senát. Akademický senát volí každé čtyři roky děkana fakulty. Děkan jmenuje své proděkany, kteří jej zastupují v jím

vymezených oblastech. Jak jednoduché a prosté.

Jestliže si projdeme zápisy senátů či periodik namátkou vybraných fakult ČR, zjistíme, že při děkanských volbách poměrně často dochází k názorovým konfrontacím protilehlých myšlenkových proudů, jež jednotliví kandidáti představují. Přesun diskuzí na čistě osobní rovinu, kdy jsou probírány pouze osobnostní předpoklady kandidátů, však dle mého názoru svým způsobem zastírá, o co všechno při volbě děkana jde...

Proč je vlastně volba děkanů tak relativně často a proč může osobnost děkana setrvat ve funkci maximálně dvě čtyřletá po sobě jdoucí funkční období?

Jedná se o velmi důmyslný systém, jenž nutí akademické obce v pravidelném cyklu uvědomit si svou vlastní existenci a zamýšlet se nad fakultami jako takovými. Nutí je redefinovat vlastní historii, poznávat, kým jsou nyní a kam hodlají směřovat. Pouze na jednom člověku, v tomto případě děkanovi, žádná fakulta nestojí ani nepadá. Děkanské volby jsou příležitostí pro akademické obce k přirozenému vývoji, k hledání životní pravdy, bez nadbytečných *expozič, kolizí, krizí, peripetií... a katastrof.*

...blíží se to...

Petr Francán, předseda AS JAMU

Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně 2015 – housle a smyčcová kvarteta

Novozélandská houslistka Amalia Hall a slovenský smyčcový Mucha Quartet se stali vítězi Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka v Brně. Její 21. ročník patřil od 20. do 25. září 2015 právě houslím a smyčcovým kvartetům. Tříkolové a šestidenní klání mladých umělců do pětatřiceti let pořádala Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně (HF JAMU) ve spolupráci s Nadací Leoše Janáčka.

První cenu získala mladá umělkyně z Nového Zélandu za nejlepší interpretaci skladby Antonína Dvořáka. Druhé místo s Cenou za nejlepší interpretaci skladby Leoše Janáčka si z Brna odvezla Amelia Maszonska z Polska. Jako třetí se s Cenou za nejlepší interpretaci skladby Bohuslava Martinů umístil tuzemský houslista David Mirzoev, student pořádající akademie ze třídy profesora Františka Novotného.

Prezident soutěže a děkan HF JAMU profesor Jindřich Petráš uvedl, že zájem o účast v soutěži ze strany zahraničních účastníků sílí: „Stačí připomenout, že v oboru houslí před osmi lety tady soutěžil tucet zájemců. Letos jich bylo přihlášeno jednašedesát ze čtyřiařiceti zemí.“ Na soutěž nakonec dorazilo sedmadvacet mladých virtuosů z celého světa.

Ve druhém soutěžním oboru se utkalo sedm smyčcových kvartet kupříkladu z USA, Jižní Koreje, Belgie, Slovenska či Norska. Slovenští vítězové z Mucha Quartet si odnesli také zvláštní cenu Kruhu přátel hudby v Kralupech nad Vltavou: koncert v rámci 44. ročníku Hudebních slavností Antonína Dvořáka v roce 2016.

Další dvě místa patřila českým interpretům. Druhou příčku s Cenou za nejlepší interpretaci skladby Antonína Dvořáka obsadilo Doležalovo kvarteto, které získalo také Cenu Opus Musicum, tedy roční předplatné tohoto časopisu. Třetí místo připadlo Sedláčkovu kvartetu.

Mladí houslisté museli v prvním kole zahrát jedno z Paganiniho capriccií a jednu z předepsaných sonát J. S. Bacha. „Hra z paměti je podmínkou.

Vítězové se na svých webových stránkách hrdě hlásí hned při vstupu sdělením: Mucha Quartet získalo 1. cenu na 21. Mezinárodní soutěži Leoše Janáčka v Brně a Cenu za nejlepší interpretaci skladby L. Janáčka. <http://muchaquartet.sk/>.

Pořadí skladeb si soutěžící určuje sám,“ doplnila tajemnice soutěže Kateřina Polášková. V dalším kole čekaly soutěžící skladby Janáčka a Mozarta a zvolená skladba jakéhokoliv stylového období. Čtyři finalisté, kteří se utkali o nejvyšší metu soutěže, předvedli jeden houslový koncert s orchestrem.

Vybrat si mohli ze tří skladeb:

L. Janáček:

Houslový koncert Putování dušičky,

A. Dvořák:

Houslový koncert a moll, op. 53,

B. Martinů:

Koncert pro housle a orchestr č. 2.

Hra z paměti byla u houslistů podmínkou ve všech kolech. To třetí se uskutečnilo za doprovodu Filharmonie Brno a pod taktovkou dirigenta Stanislava Vavřína v Besedním domě. Zde se konal také koncert laureátů smyčcových kvartet. V závěrečném kole tady byl povinný Janáčkův smyčcový kvartet č. 2 Listy důvěrné. „Kvalitní a korektní porota dělá soutěž soutěží a je důvodem, proč se hráči o účast zajímají. U nás jsou v porotě mimořádní interpre-

ti a pedagogové v jedné osobě,“ doplnil prezident soutěže Petráš. Sedmičlennou porotu pro obor housle vedl polský profesor poznaňské akademie Bartosz Bryła, jeho protějškem u smyčcových kvartet byl známý český hudebník a pedagog Adolf Sýkora.

Výhra v soutěži je spojena i se zajímavým finančním ohodnocením. Vítěz v každém oboru obdržel finanční odměnu 100 000 korun, druhé a třetí místo bylo spojeno s částkami 70 000 Kč a 40 000 korun. Brněnská soutěž je multioborová a v cyklu pěti let se v ní střídá celkem deset hráčských oborů. V nadcházejícím ročníku se utkají obory lesní roh a tuba.

Podrobné informace o soutěži:

<http://hf.jamu.cz/mezinarodni-soutez-leose-janacka/>,

<https://www.facebook.com/MSLJBrno>.

Klání se konalo pod záštitou ministra kultury České republiky Mgr. Daniela Hermana, hejtmana Jihomoravského kraje JUDr. Michala Haška a primátora statutárního města Brna Ing. Petra Vokřála.

Luboš Mareček

**MEZINÁRODNÍ SOUTĚŽ
LEOŠE JANÁČKA V BRNĚ
LEOŠ JANÁČEK INTERNATIONAL
COMPETITION IN BRNO
20.–25.9.2015
/ 20–25 September 2015**

**SMYČCOVÉ KVARTETO
STRING QUARTET**

Udělení cen/Awarding

1. cena/1st prize

Cena za nejlepší interpretaci skladby Leoše Janáčka/Prize for the best interpretation of a composition by Leoš Janáček

2. cena/2nd prize

Cena za nejlepší interpretaci skladby Antonína Dvořáka/Prize for the best interpretation of a composition by Antonín Dvořák

Cena Opus Musicum: roční předplatné časopisu Opus Musicum pro nejlepší české smyčcové kvarteto / Prize by Opus Musicum: annual subscription to the magazine Opus Musicum for the best Czech string quartet.

**Doležalovo kvarteto
(Česká republika/Czech Republic)**

3. cena/3rd prize

**Sedláčkovovo kvarteto
(Česká republika/Czech Republic)**

Čestné uznání/Honourable mention

**Ratatosk (Norsko/Norway)
Zerkalo Quartet (Belgie/Belgium)**

HOUSLE/VIOLIN

Udělení cen/Awarding

1. cena/1st prize

Cena za nejlepší interpretaci skladby Antonína Dvořáka/Prize for the best interpretation of a composition by Antonín Dvořák
Amalia Hall (Nový Zéland / New Zealand)

2. cena/2nd prize

Cena za nejlepší interpretaci skladby Leoše Janáčka/Prize for the best interpretation of a composition by Leoš Janáček
Amelia Maszonska (Polsko / Poland)

3. cena/3rd prize

Cena za nejlepší interpretaci skladby Bohuslava Martinů/Prize for the best interpretation of a composition by Bohuslav Martinů

Cena Opus Musicum: roční předplatné časopisu Opus Musicum pro nejlepšího českého interpreta v oboru housle / Prize by Opus Musicum: annual subscription to the magazine Opus Musicum for the best Czech interpreter in violin.

**David Mirzoev
(Česká republika / Czech Republic)**

Čestné uznání/Honourable mention

**Henry Flory
(Spojené státy americké / United States of America)
Eva Schäferová
(Česká republika / Czech Republic)**

ANKETA ANKETA ANKETA

**Zeptali jsme se laureátů
MSLJ 2015.**

**Co pro Vás znamená vítězství
a jak byste hodnotili soutěž
jako takovou?**

Amalia Hall, houslistka

Zažila jsem v Brně úžasné okamžiky, protože soutěž byla nejen dobře organizována, ale všichni byli i přátelští a vstřícní. Stát se vítězem pro mne bylo báječné překvapení. Vždycky беру soutěže zejména jako příležitost k vystoupení a ne k pozorování výsledků.

Hudba je subjektivní záležitost, takže každá porota má různé názory a nikdy nemůžete očekávat postup do dalšího kola. Byla jsem naprosto nadšená z první ceny za nejlepší interpretaci Dvořákovy skladby. Byla to pro mne skutečná čest hrát s brněnskými filharmoniky v posledním kole. Vzrušujícím zážitkem pro mne bylo hrát Janáčka a Dvořáka v jejich domovině. Užila jsem si i české muzikanty hrající na náměstí Svobody, zdejší jídlo a místní vína byly také vynikající. Opouštěla jsem Brno s přáním, aby se můj týden roztáhnul na měsíc a doufám, že budu mít už brzy příležitost se do České republiky vrátit.

Juraj Tomka, Mucha Quartet

MSLJ 2015 pro nás byla výzvou už jen proto, že jde o etablovanou soutěž s náročnou mezinárodní konkurencí. O to víc nás potěšilo, že jsme tuto prestižní soutěž vyhráli! Porotu tvořili odborníci

z praxe, kteří působili či působí několik desetiletí v komorních seskupeních. Požadovaný repertoár obsahoval široké spektrum kompozic od klasicizmu až po 20. století, obsahoval oba smyčcové kvartety Leoše Janáčka. Patří ke klíčovými dílům komorní hudby 20. století, takže bylo velmi přínosné nastudovat obě tato díla. Můžeme je tak zařazovat do programů na domácích i zahraničních podiích. Jedním z největších přínosů našeho vítězství bylo zviditelnění se v evropském prostoru komorní hudby a neustálé zlepšování našich interpretačních schopností, ke kterému dochází zpravidla při kontaktu s konkurencí. Organizačně byla soutěž zvládnutá bez problémů. Bylo nám ctí být součástí tohoto podniku a držíme palce při pořádání dalších ročníků.

Michal Sedláček, Sedláčkovovo kvarteto

Každá soutěž je pro interpreta motivací i dočasným cílem. Každý chce uspět a zároveň doufá, že potká hráčsky vyspělejší kolegy, aby dostal impuls a mohl se posunout dál v představách o výsledcích své vlastní práce.

MSLJ byla výborně organizačně zvládnutá, atmosféra byla velice přátelská! Největším překvapením bylo obdržení záznamu z 3. kola soutěže a z koncertu vítězů. Tyto nahrávky jsou tím nejcennějším, co jsme na soutěži získali.

David Mirzoev, houslista

Vítězství v MSLJ 2015 považuji za jeden z největších dosavadních úspěchů svého houslového rozvoje. Ze soutěže jsem si kromě mnoha příjemných okamžiků

a nových zkušeností odnesl to nejcennější, co může interpreta v uměleckém životě potkat. Radost ze spolupráce s lidmi, kteří slyší a cítí hudbu, kterou jsem přednesl v rámci soutěže, vyústila v umělecké souznění, které je pro mne tím nevyšším cílem každého mého vystoupení. Tento cenný zážitek je pro mne obrovskou inspirací pro moji další práci a těším se na další podobné hudební svátky!

Martin Stupka, Doležalovo kvarteto

Na soutěži byly soubory z Česka, Slovenska, z Koreje, USA, Norska a Belgie. Největší konkurence v historii soutěže. Náročná tříkolová soutěž ve třech dnech! A čtvrtý den koncert vítězů v Besedním domě. Hudba Leoše Janáčka je pro nás už dlouhou dobu srdeční záležitostí, proto pro nás byla velkou výzvou interpretační soutěž, která nese jeho jméno, a úspěchu si velmi vážíme. Během zodpovědné přípravy na soutěž jsme všichni čtyři věnovali většinu našeho pracovního času kvartetu a náš úspěch je pro nás důležitým znamením, že v tom máme pokračovat. Úspěch na mezinárodní soutěži samozřejmě přispěl k dalšímu stmelení kvarteta. Období přípravy na soutěž snad ještě více. K zdravému soutěžnímu napětí přispívalo mimo jiné i to, že většina zúčastněných kvartet byla ze zahraničí... Na soutěži panovala skvělá atmosféra, kvarteta se chovala kamarádsky, po konkurenci žádná stopa. Věříme, že nás toto ocenění posune v povědomí českém i zahraničním a že kvarteto jako obor nezanikne.

Fotostrana ze života akademie

Osmnáctý ročník mezinárodního hudebního festivalu současné akustické i elektronické hudby a multimediálních projektů Setkávání nové hudby plus se konal na HF JAMU od 21. října do 11. prosince 2015.

Porota pro obor housle při MSLJ 2015 s děkanem Hudební fakulty a prezidentem soutěže Jindřichem Petrášem, rektorem JAMU profesorem Ivo Medkem a se třemi lauréaty. Předsedou porotců byl Bartosz Bryla (Polsko), pod nímž pracovali Tatiana Liberova (Rusko), Shizuko Ishikawa (Japonsko), Jurgis Dvarionas (Litva), Peter Michalica (Slovensko), Pavel Eret (Česká republika) a František Novotný (Česká republika).

Setkání absolventů k připomenutí pětadvacetileté historie Divadelní fakulty JAMU se uskutečnilo v sobotu 10. listopadu 2015 v Divadle Husa na provázku. A nejen ve vstupním foyer bylo skutečně plno. Více než 400 hostů (absolventů, pedagogů a současných studentů fakulty) se setkali v prostoru celého divadla.

Od letošní sezony má divadelní Studio Marta vlastní merchandising. Pro fanoušky jsou nachystané placky, kšiltovky a kalendáře. V prodeji jsou vždy před představením. Martu lze najít i na Facebooku a Instagramu (@studiomarta), kde se vždy dozvíte nejnovější informace a zajímavosti ze zákulisí.

Na Hudební fakultě JAMU vznikala televizní reportáž o začátcích pěvecké kariéry Evy Pilarové, o době, kterou na škole strávila studiem operního zpěvu, a proč se nakonec rozhodla pro populární hudbu.

Na Veletrhu divadelní a jevištní techniky THEATRE TECH & EVENT PRODUCTION, který se konal na brněnském Výstavišti od 5. do 8. listopadu 2015, se akademie prezentovala na speciální JAMU Stage.

Studenti JAMU v zahraničí

Young Artists Week 2015 (Mozarteum Salzburg – Thomas Bernhard Institut)

Servus. Grüß Gott! Když jsme spolu s Jurajem Marušicem na podzim vybírali podklad pro naši režijně-dramaturgickou bakalářskou inscenaci, volbou rakouského textu jsme jistě záměrně ne cílili na možnou účast na studentském festivalu Young Artists Week v „pohlednicovém“ Salzburgu. Projekt *když slunce zapadá většina lidí konečně odchází z kancelář!* (podle předlohy *wenn die sonne sinkt ist für manche auch noch büroschluss!* od Elfriede Jelinek z roku 1972) jsme zkoušeli, hráli (s ním) a před diváky testovali při únorových školních reprízách i posléze v Off-programu domácího Encounteru v dubnu – a tou dobou jsme o příležitosti „vrátit se“ se zapomenutým, původně rozhlasovým textem provokující dámy s nobelovkou ve skříni nach Österreich, do Předalpí, zdaleka nic netušili a zpráva o zázraku se pak v našich e-mailových poštách roznesla s plnou radostí jako dárek na prázdniny, na který se můžeme začít těšit (a jazykově i například fyziologicky řádně připravovat).

Dík kontaktům a výpomoci našich ateliérových kolegů či pedagogů jsme pak úspěšně začali balit bágly na konci června a spolu s USB-flashkami pojímajícími klíčové audio materiály z představení ve formátu mp3 i připravené německé titulky (čti: úpravu originálního textu Jelinekové) ve formátu .ppt i .doc jsme každý dle svého směru – „prázdninově“ 1. července – vyrazili ke kolegům a do vagónů a slavnostně i upoceně se srazili, ať už v Brně, Bratislavě, ve Vídni či v solnohradském cíli. Tam na nás ostatně již čekal zde zkušený magistr dramaturgie Martin Sládeček, aby nám pomohl nalézt v parnu ty správné průniky k univerzitě Mozarteum, Amadeově rodnému domu, parkům podél řeky

Salzachu i centru naší akce – budovám Institutu Thomase Bernharda, jiného místního „jelinekovsky“ ostrého nespojence a rodáka.

S rakouskou němčinou i anglickou podporou jsme si druhého dne hravě poradili s ochotou místních techniků, již s námi v průběhu dne vřele zařídili hrací pole v prostoru divadla KunstQuartier. Jeviště (i hlediště) snad třikrát větší než „naše“ původní komorní O13 na JAMU, scéna s moderní výbavou snad futurističtější než v Divadle na Orlí nám poskytla ráznou zkušenost s adaptací nazkoušeného tvaru na nové, vzrostlejší podmínky, což jsme ovšem (ne)čekali. Juraj se režijně a mizanscénicky v tlaku času zapotil tuplem, Petra Göbelová diktující mužům od světél fáze změn osvětlení díla testovala svůj zpěvný hlas technickou angličtinou a protagonisté naší „on air“ show se zpěvy a (s hity všech nálad – Markus Jakub Urbánek, Gabča Agáta Kryštůfková a Bůh moderátor Adam Mašura – si navykali na nové rozměry prázdného prostoru s pomocí značek i bez (problémů). Dramaturg, věnující se vizualitě textu, mezitím v tech-

nickém zázemí doladoval a s pomocí projektoru na scéně testoval zvětšený, zvětšený obraz písmen – slov a vět paní autorky bíle na černém, těch „slov a vět, které tady už nikdo nikdy nechce slyšet...“

Avšak opak byl pravdou. Představení se (ode)hrálo bez problémů a nakonec nikoli – jak to při notném časovém skluzu už vypadalo – i bez publika, ale naopak v celkem plně, německojazyčně zavaleném prostorném sálu, kde se hudba rozléhala a titulky ve velkém měřítku osvětlovaly zhmotněnou iluzi o životním (ne)štěstí a manipulaci podvědomí – (ne)příjemně, živě a s oboustrannou otevřeností. To stvrdila i očekávaná diskuse po představení, situovaná v pohodlných křeslech ve foyer. S anglickou rozvahou jsme čelili povšechným a „drsným“ otázkám studentského publika – „Jak jste zkoušeli?“, „Jak těžké bylo hrát takto ‚brechtovsky‘?“, „Či nejostřeji ‚Kde jste na tuhle hru sehnali práva??“ S hlavou vstříc či k zemi jsme odpovídali – „Hravě!“ „Těžké? Spíš zábavné a imponující!“ A „To pokryla škola, víte, naši pedagogové...“ A česká překladatelka,

Young Artists Week 2015 (Mozarteum Salzburg – Thomas Bernhard Institut) – záběr z diskuzního posezení po představení.

Barbora Schnelle, o tom ví. Ještě něco?“ Studenti se ptali a zajímali a moderátor, herecký pedagog Kai Ohrem, který loni v pražském Studiu Hrdinů inscenoval Jelinekové Sněhurku, herce i koncepční záměry se zaujetím chválil a hovory se dále přemístily do venkovní, stále žhnoucí noci s občerstvením a úvodním večírkem festivalu. Vielen Spaß! Danke!

Hra (povinnost) tedy byla první den za námi a nás čekaly další skoro tři dny volně k dispozici, tentokrát již definitivně o (divadelních) prázdninách, s eury v kapse a kilometry městských procházek ve výhledu. Vzhlíželi jsme k Mozartovým koulím, shlíželi na přebohaté čtvrtě i ma-

sívy hor a jezera v okolí z hradu. Testovali jsme barvu a sílu říčního toku pohledem z břehů. Někdo pospával v denním odpočinku ve škole na karimatkách. Někdo se vydal do famózní pивní zahrady Augustiner Bräu na tupláky v keramických nádobách. Někdo v sobotu vyšlapal túru na místní „Ještěd“ Geisberg a živil se rozteklou záchrannou čokoládou Milka. Někdo stihl obojí. Páteční noc po festivalovém dvojprogramu (minimalistická představení z Mnichova a Rostocku) zaplnily německo-unaveně-československé rozpravy před divadlem i u party místní taneční akademie. Rakousko-mezinárodní styl byl lahodný. Po sobotním, našem

posledním programu – „mléčném“ Mechanickém pomeranči v podání dívek z Ludwigsburgu – jsme již byli tolik (ne) zmožení, že jsme se vydali na čtyřhodinový pochod ve tmě směrem k tušeným jezerům ke svlažení, jenomže google.maps nám neprozradily, že tu najdeme pouze temnotu, rybářské hnízdo a kal. Namísto kalby, tedy malby v paměti našeho divadelního výletu doplnily společné citace variovaného textu, kilometry v nohách, prolitá němčina i pot. A dojmy nadšené z tvůrčích kontaktů a komunikací, nezahlcené přes míru, ale přesto syté. Ganz toll!

Matěj Nytra, dramaturg

Kurz španělského jazyka a laplatské kultury 2015

Buenos Aires, Argentina

Jak se nejlépe dostat do Argentiny? Přes smlouvu, kterou uzavřela naše ministerstva, v jejichž kompetenci je vzdělání. Ideální postup je si zapsat v rámci školy předmět španělština, následně v květnu očekávat od zahraničního oddělení příchod nabídky a pak v šibeničním čase odevzdat veškeré dokumenty, jelikož už budete o všem dopředu vědět. Tradičně se jedná o měsíční jazykový kurz (já měla 14denní) s příspěvkem kolem 6–7 tisíc pesos (já měla překvapivě taky tolik). Taky se připravte, že se podmínky mohou kdykoli změnit; buďte připraveni žádat to, co sami nenabídnou. V podstatě si jen musíte zaplatit letenku a pak si ve škole zajistit, že vám ji proplatí, a jim poradit, ať ji nechají proplatit zase tou organizací, co to pořádá. Letenky se běžně pohybují mezi 20 a 25 tisíci Kč. Můj pobyt v Buenos Aires se lišil od většiny mých cestovatelských zážitků. Přinesl mi nejvíce poznávání nových lidí, kultury a jídla. Neviděla jsem vodopády, hory ani zajímavá zvířata, nekoupala jsem se v moři, nestopovala jsem, ani jsem nelezla po ledovcích. Stejně jako v Anglii na Erasmu jsem tu byla se studijním cílem, tentokrát naučit se španělsky. Na to jsem tedy měla pouhých osm dní výuky a osmnáct dní života.

Spanish courses

Kurzy španělštiny probíhají i přes název „Intenzivní kurz španělštiny“ v docela malém rozsahu a vyplatí se tedy si pro

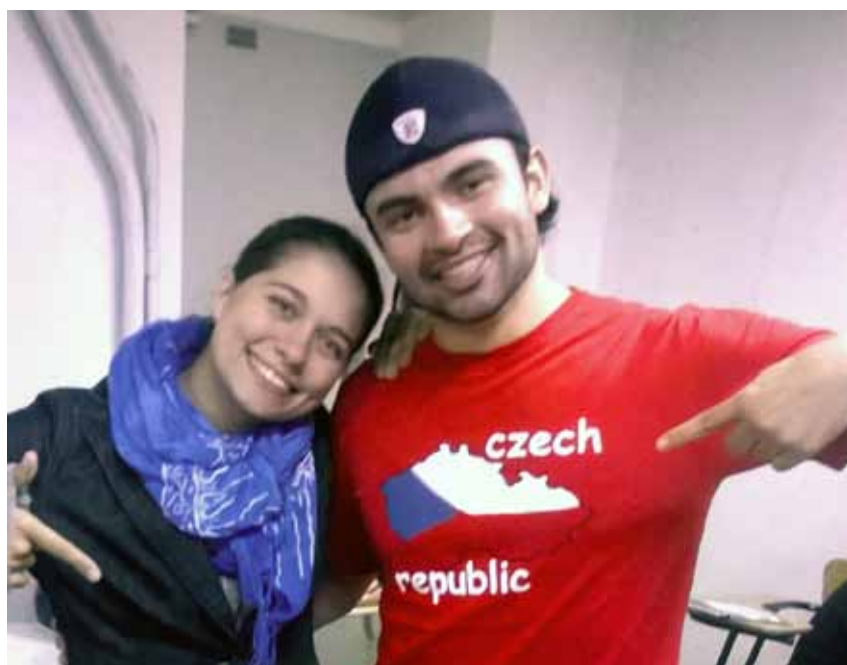
pořádné zlepšení svých jazykových dovedností zařídit ubytování s Argentinci a procvičovat i ve volném čase. V mém případě šlo o tři hodiny denně po osm dní (pondělí–čtvrtek, 10:00–13:00).

Za tu dobu se však u nás stihly vystřídat dvě vyučující. Obě byly Argentinky a kromě výuky argentinské verze nikdy nechyběla zmínka, jak se to liší od španělštiny katalánské. Kromě známé výslovnosti ll jako š (známe jako j) šlo například o frutillas (jahody, běžně frésas) či oslovení kamarádů „boludo“ (blbec) či „che“.

Výuka v prvním týdnu sestávala především ze slovního základu slovíček, tý-

kajících se jídel či jedení. Důležitou částí byla také gramatika, potřebná k definici množství či nakupování potravin a objednávání pokrmů. Příjemně překvapil konverzační styl výuky, kdy jsme byli nuceni velice často mluvit ve skupinkách i před celou třídou ve španělštině. V druhém týdnu pak přibýlo více gramatiky obecné, týkající se běžné konverzace (me gusta, vale la pena,...).

Obě vyučující byly naprosto skvělé a vytvářely podporující atmosféru pro snahu mluvit španělsky i přes malou znalost. S pomocí spolubydlících jsem si pak španělštinu pocvičila i doma a na konci pobytu jsem již měla pocit, že se španěl-

Autorka textu s brazilským kamarádem, který si oblékl české tričko.

sky domluví lépe než francouzsky (a to jsem se francouzsky učila osm let.

Pokud se chcete dostat zase zpět, dejte si pozor, abyste kromě návštěvy všech zajímavých míst potkali nějaké ty místňáky a poznali je trochu (i kdyby to byla třeba jen chvílička se sympatickou prodavačkou pásků...).

Ač je pro BA typické tango (a my i absolvovali jeho lekci), musím spíše doporučit běžnou diskotéku či housepárty,

Roční stáž: Academie Superieure de Musique ve Štrasburku

Jako studentka navazujícího magisterského programu v oboru hra na varhany jsem se v loňském akademickém roce zúčastnila zahraničního studijního pobytu v rámci programu ERASMUS. Od prvního vyplňování potřebných formulářů jsem doufala, že se mi splní přání studovat ve Francii a má přihláška bude na zahraniční škole přijata kladně. To se k mé radosti stalo a mně se otevřely pomyslné dveře ke studiu. Jako přijímací instituci jsem si vybrala Academie Superieure de Musique ve Štrasburku. Pro tuto školu jsem se rozhodla díky dobrým zkušenostem a doporučením mého staršího varhanního kolegy Michaela Bárta, též absolventa HF JAMU, který ve Štrasburku studoval také prostřednictvím ERASMU a později i jako řádný student. Na štrasburské akademii vyučují hru na varhany tři pedagogové: Daniel Maurer (žák Jeana Langlaise), Francis Jacob a Aude Heurtematte (žákyně Gastona Litaize). Vybrala jsem si studium právě u ní, zejména jsem byla zvědavá na „ženský“ přístup k interpretaci a k výuce. Kromě hry na varhany jsem měla další předměty: hru na klavír (Eliette Weil), basso continuo (Francis Jacob), historické varhany (Martin Gester), komorní hru a samozřejmě francouzštinu jako hlavní dorozumívací jazyk.

Určitě bych všem celoroční pobyt doporučila. Je to nejen výborná zkušenost hudební a profesní, ale samozřejmě i životní. Měla jsem štěstí a se svou pedagožkou jsem si velmi rozuměla. Aude Heurtematte vyučuje zahraniční studenty, a tak mi vycházela hodně vstříc. Mimo mě zde vedla v rámci ERASMU další Češku z pražské AMU a Němku

kteřá bude plná energické salsy. Také stojí za to zastavit se na nějaké pouliční vystoupení (ať už taneční, hudební či komické). Na jídlo byste měli ochutnat pravé argentinské hovězí na rožni, *alfajores* (sušenky), *medialunas* (croissanty) a *empanadas* (briošky). Na pití pak typicky argentinský *Paso Toros* (nealkoholická, grepová limonáda).

Zpět můžete výhodně letět třeba přes New York a i 10 hodin tam stojí za

návštěvu. Když už máte jednu zařízení ESTU, každý další přestup v Americe postupujete rychle s místňákama a máte naprostou svobodu v pohybu (pokud nepřesáhnete 90 dní, které se sčítají po dobu dvou let, což je délka platnosti ESTY). Cesta do Argentiny se tedy určitě vyplatí – jak po stránce jazykové, tak kulturně poznávací!

Kateřina Puczoková

z Lübecku, jako stálé studenty Japonku a Francouze. Kvůli zvýšení zájmu o hru na varhany vysokoškolské pedagogové navíc učili i malé děti předškolního a školního věku, takže se běžně stávalo, že mě po hodině střídaly u varhan děti věku do deseti let. U Aude Heurtematte mne při výuce velice zaujal její energický přístup, kterým dokázala člověka zcela nadchnout a pohltnout. Během roku jsem pod jejím vedením studovala hlavně díla francouzských skladatelů, jako jsou César Franck, Jehan Alain (kterého tam hodně propagovali), Olivier Messiaen, François Couperin, ale i německé autory včetně Johana Sebastiana Bacha. Každá hodina začala vřelým přivítáním (což je pro Francouze typické) a poté jsme se daly do práce. Zabývaly jsme se jak samotnou skladbou a její interpretací, tak i okolnostmi jejího vzniku a jejím tvůrcem. Zpočátku jsme věnovaly jedné

skladbě celou hodinu a půl. Po několika týdnech jsem pochopila, že musím dopředu avizovat, že toho mám více, protože stále bylo co řešit. Během roku jsme měli povinné přehrávky, tzv. *vendredi de l'orgue* (varhanní pátky), což byly dva veřejné koncerty v jeden den. Také jsme hráli na varhanních kurzech, a to hned dvakrát. V lednu navštívil Štrasburk varhaník z pařížské katedrally Notre-Dame Olivier Latry a v květnu profesor z michiganské univerzity Cola Owolabi. Měli jsme možnost blíže poznat varhany proslulých chrámů v Paříži, jako je St. Sulpice, La Madeleine a St. Gervais, kde Aude Heurtematte působí jako chrámová varhanice na historickém nástroji ze 17. století. Dokonce se mi poštěstilo být přítomna finále mezinárodní varhanní soutěže „Grand Prix de Chartres“ v chrámu Notre-Dame-de-Paris, což byl pro mě silný zážitek.

Petra Kujalová u varhan v pařížském chrámu St. Gervais.

V rámci predmetu historickej varhany sme hráli na nástroj proslulého Andreasa Silbermanna v chráme St. Thomas, kde sme sa zabývali interpretáciou francouzské baroknej hudby. Bylo velice obohacující mít hodiny přímo v kostele na krásných historických varhanách a zabývat se hudbou starých francouzských

mistrů. V rámci tohoto predmetu sme také uskutečnili exkurzi po alsaských historických nástrojích, ktoré nás uchvátily krásou zvukových barev.

Velkým přínosem této stáže pro mě osobně byla možnost vidět a zažít, jak probíhá výuka někde jinde. A to zrovna v zemi poseté výbornými varhanikami.

Jsem ráda, že jsem mohla rok pobývat v tak tvůrčím prostředí, kde nic nebylo nemožné. Setkala jsem se s různými lidmi a mohla si zahrát na krásné nástroje, o kterých se zde jen učíme.

Petra Kujalová

Maroko, Irán, Libanon, Taliansko

V prvom polroku 2015 som mal možnosť vďaka projektu Špecifického výskumu vycestovať na niekoľko zahraničných divadelných festivalov vysokých škôl. V rámci projektu som hral svoju autor-skú pohybovú komédiu „Chutilo vám, páni?“ v štyroch rôznych krajinách v anglickej a francúzskej verzii.

Koncom apríla som letel do mesta Agadir v Maroku, kde sa konal 20. ročník festivalu FITUA – Festival International du Théâtre Universitaire d' Agadir. Pre túto príležitosť som si hru preložil do francúzskej verzie s názvom „Ça vous a plu, monsieur?“. S prekladom mi veľmi pomohol môj herecký kolega z Re-Kabaretu Florent Golfier. Preklad do francúzštiny sa ukázal ako zásadný, pretože marocké publikum nevydrží sledovať v tichosti, pokiaľ nerozumie jazyku. Ruský súbor hrajúci svoj kus v ruštine bez titulok zažil neustály ruch, telefonovanie, fotenie a časté odchádzanie divákov zo sály. Pri mojom vystúpení však reagovali vníma-vo a srdečne. Festival hodnotím nanajvýš pozitívne: letné počasie, hotel na pláži a Cena za najlepšie mužský herecký výkon z neho robia jeden z najkrajších.

V máji som vycestoval najďalej, a to do hlavného iránskeho mesta Teherán. Od 16. do 30. mája sa tu konal pomerne veľký a rozmanitý festival IIFUT (Iran International Festival of University Theatre). V medzinárodnej súťaži divadiel bolo 25 inscenácií, z toho 20 domácich. Zo zahraničných prišli okrem JAMU Španieli, Taliani, Nemci a Rusi. Tento festival bol bohužiaľ organizovaný chaoticky a počas môjho pobytu sa udialo mnoho neplánovaných vecí. Napríklad bolo dohodnuté, že víza mi uhradia organizátori, ale zabudli. Nielenže bolo treba na letisku uhradiť 60 eur, ale musel som prejsť niekoľkými bizarnými vypočúvaniami. Na hoteli ma chceli dať na izbu so štyrmi ľuďmi, po protestoch som dostal vlastnú. Program festivalu a všetky

informácie boli len v perzskom jazyku, ktorý je pre našinca nečitateľný. Ľudia a technici v divadle Naser Khosrow boli milí, ale nevedeli anglicky a dohadovanie bolo únavné. Preplnené, znečistené a nevábné mesto tomu nijak nepomohlo. Najdôležitejšie však je, že obe moje vystúpenia boli prijaté s nadšením.

V polovici júna som vyrazil na 17. ročník medzinárodného festivalu LAU v Bejrúte, ktorý organizuje Libanonská americká univerzita. Festival je nesúťažnou prehliadkou. Tento rok sa ho zúčastnili štyri domáce školy, a okrem nich priviezli svoje inscenácie Alžírsko, Palestína, Turecko, Jordánsko, Kuvajt a Sýria. Všetko sa odohrávalo na kampuse univerzity, kde sa nachádzajú dve plne vybavené divadlá: klasické „kukátkové“ Irwin Theatre a divadlo v tvare polkruhového amfiteátru Gulbenkian Theatre. Domáci študenti vedia dobre anglicky, festivalom žije celý kampus a všetci vytvárajú mimoriadne priateľskú atmosféru. Do svojho predstavenia v anglickej verzii „Did you enjoy your dish, gentlemen?“ som pridal niekoľko arabských slov a fráz, čo publikum veľmi ocenilo.

Z Bejrútu som si odniesol množstvo nových kontaktov. Vo februári 2016 by som mal vďaka festivalu LAU odohrať niekoľko vystúpení Kuvajte.

Štvrtým v poradí bol festival European Young Theatre, ktorý organizuje Accademia Nazionale d'Arte Drammatica Silvio d'Amico v Ríme. Tretí ročník festivalu sa konal od 1. do 11. júla v meste Spoleto (asi 130 km severne od Ríma). Súťažná prehliadka sa konala výhradne v útlom divadle Teatrino Delle 6 zo 14. storočia. Okrem Brna a domácich prišli divadelné akadémie z Francúzska (Paríž a Štrasburg), Španielska, Škótska, Nemecka a z Litvy. Bol som rád, že som sa tu po predošlých samotárskych výjazdoch stretol s dvoma kolegami z JAMU: Jakub Liška a Adam Steinbauer tu absolvovali dva viacdenné workshopy. V krásnom historickom Spolete sme si spolu užívali pravé letné Taliansko: teploty cez 40 stupňov, výborné jedlo a víno i rušný nočný život. Čerešničkou bolo, že sme s inscenáciou získali prvé miesto festivalu a dôstojne reprezentovali svoju alma mater.

Pavol Seriš

Z vystoupení Pavola Seriša.

Co člověk vloží do nástroje, to se mu vrátí

Působí skromně, klidně a harmonicky, téměř jako Angličan. Když ho v Brně potkáte, vždycky jde vyučovat, zkoušet nebo cvičit. S varhaníkem Zdeňkem Nováčkem jsem se setkala ve Varhanním sále Hudební fakulty JAMU, kde právě připravoval nový repertoár.

Na JAMU byla Vaším pedagogem Alena Veselá, pozdější rektorka školy...

Profesorka Veselá měla pedagogicky jasný systém, věděla, kam směřovat, ale nechávala žákům větší volnost, což bylo na vysoké škole vhodné. Měla velké hráčské zkušenosti, často koncertovala v zahraničí a vždy nám přivázela čerstvé novinky. Tenkrát byla pro nás vlastně jediným spojením se světem. Dokázala se o nás postarat, zařídit vystoupení, byla vždy velmi dobrý manažer pro své žáky.

A jak to bylo po studiu?

Byl to vstup do života. Nikdy to není jednoduché, ale každý si musí sám poradit. Často jsem koncertoval, trochu jsem vyučoval i během studia, ale intenzivně jsem začal učit, až když jsem udělal konkurz na brněnskou konzervatoř v roce 1985, to mi bylo třicet.

Takže letos je to třicet let, co působíte na konzervatoři. Vyučujete také na Hudební fakultě JAMU jako docent.

Na JAMU jsem nejprve učil komorní hudbu, varhany jako hlavní obor vyučuji od roku 1999. Od začátku mého pedagogického působení jsem měl veliké štěstí na výběrné žáky, výborné lidi.

Je muzikálnost u varhan jiná než u jiných nástrojů?

To si nemyslím. Pokud někdo vnímá hudbu, vnímá ji úplně stejně, ať už je houslista nebo varhaník. Musí se ovšem jinak vyjadřovat, protože každý nástroj má jiný způsob vyjadřování. Hudební vnímání je jedno a nemá nástrojové omezení.

Které z brněnských varhan jsou podle vás vhodné pro výuku?

Varhany od rakouské firmy Fischer & Krämer na HF JAMU jsou velice kvalitní. Ale není dobré fixovat se na jeden studijní nástroj, bylo by výhodné, kdyby během studia mohli žáci vyzkoušet víc nástrojů. Dnes mohou jezdit na stáže, kde pak bez

Zdeněk Nováček

jakéhokoli vysvětlování – a to je nejlepší – mohou poznat kvalitní nástroje.

Podstatnou složkou varhanní interpretace je registrace, zvukové ztvárnění skladby.

Registrace je vlastně instrumentace, představuje třeba polovinu úspěchu. Je věcí znalostí, zkušeností a celoživotního studia. Musí vycházet z historických souvislostí, ze znalostí dobových nástrojů. Vyžaduje hudební intuici, dobrý vkus, nedá se zcela naučit. Přitom nikdy nelze úplně vyhovět předpisům skladatele, varhaník si musí umět poradit na odlišném nástroji.

Dnes máme k dispozici repertoár ohromné šíře. Jste zastáncem rozsáhlého nebo specializovaného repertoáru?

Jako pedagog se nemohu zaměřovat na určitý výsek historie hudby, ochuzoval bych tak své žáky i sám sebe. Je mou povinností neustále studovat a vyhledávat nové skladby, kterých je spousta. Pokud se hraje stále stejné skladby, může to dělat dojem, že varhany mají omezený repertoár, což tak není.

Letos jsme si připomněli 330. výročí narození J. S. Bacha. Jeho skladby jste provedl na recitálu v rámci Mezinárod-

ního varhanního festivalu u sv. Jakuba v Praze a na koncertě Bachova varhanního festivalu v Českých Budějovicích. Jak jste pohlížel na Bachovu tvorbu v době studií a jak dnes?

To je dlouhá a rozmanitá cesta. Tehdy se hrál jen Bach, tvorba před ním a kolem něj prakticky ne, a my studenti jsme měli jen málo informací o historicky po- učené interpretaci. Hráli jsme intuitivně, jak se nám to líbilo. Když jsme se dostali do zahraničí, některými poznatky jsme byli téměř šokováni, ale rychle jsme je přijali. Vývoj v interpretaci varhanní literatury byl za ta léta veliký.

Jste vyhlášeným pedagogem, vchoval jste už generace varhaníků, nejlepší z nich koncertují. Co vás na výuce baví?

Pokud si je člověk vědom svých povinností, musí se snažit naučit každého žáka alespoň něco. Nemusí být každý nejlepší, ale jde o to, udělat s ním maximum. Může být větším úspěchem z podprůměrného žáka udělat průměrného než z průměrného výborného.

Kolik prostoru zabírá ve vašem dílaři koncertování?

Vzhledem k výuce na dvou školách a k dalším povinnostem nemám koncertů (dokončení na následující straně)

Studentský ateliér v Týdeníku Rozhlas a další úspěchy ARTDS

Studentským ateliérem, který se letos v červnu představil sérií svých analytických textů v Týdeníku Rozhlas, je ovšemže Ateliér rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky na DIFA JAMU. V prvním magisterském ročníku ARTDS se už léta osvědčuje předmět s názvem Rozhlasová dramaturgická dílna. Studenti v něm získávají zkušenosti s žánrem rozhlasového (literárního) pásma, a to mimo jiné prostřednictvím programového cyklu stanice Český rozhlas Vltava Schůzky s literaturou. Tato pásma se učí nejprve analyzovat – a pak také vytvářet.

Vybudovat funkční a nápaditou strukturu hodinového rozhlasového pořadu není snadné, ale některým se to daří natolik, že jsou jejich scénáře posléze realizovány a odvysílány. Ti, kteří v tom najdou zalíbení, pak v této tvorbě pokračují i po skončení studia. Například absolventka ARTDS Radka Hoffmannová odvysílala letos 1. listopadu v cyklu Schůzky s literaturou na Vltavě pásmo Česi, čítajte!, věnované ediční řadě nakladatelství Větrné mlýny, prezentující současnou slovenskou literaturu v českých překladech. Na 6. prosince připravila pásmo nazvané Až mé tělo hlad růžím zažene – sestra stesku Florbela Espanca. Vzniklo při příležitosti 85. výročí úmrtí portugalské spisovatelky.

V rámci předmětu Rozhlasová dramaturgická dílna jsou studenti sami sobě i učiteli. Rozpracované scénáře si hodnotí navzájem a všichni se stávají dramaturgy všem. Tak je mož-

né získat co největší zpětnou vazbu a také množství inspirace k další práci na scénáři. Současně si studenti tříbí pohled na cizí text a mohou své postřehy konfrontovat s ostatními.

Jaké by to však bylo, stát se dramaturgy nejen jednotlivým autorům, ale mít na starosti celou programovou řadu v rádiu? I to si studenti v magisterském programu ARTDS trénují. A když už po celý semestr sledují a analyzují vybranou programovou řadu, bylo by škoda, aby jejich poučené náhledy zapadly a nedostaly se k rozhlasovým tvůrcům, kterých se týkají. Týdeník Rozhlas proto v červnu letošního roku věnoval několik týdnů textům z DIFA JAMU – a čeští i slovenští studenti odvážně prezentovali své kritické postřehy týkající se show Rádía R Ospalé ráno (Monika Bandová), pořadu Slova FM na Rádiu FM (Katarína Kubalová), cyklů stanice Český rozhlas Vltava Slovo o designu (Matěj Randár) a Slovo o literatuře (Hana Zoubková), projektu minutových pohádek na Rádiu Junior (Iva Strnadová) a Liberatury na Rádiu Wave (Markéta Sára Valnohová).

Je dobře, že studenti ARTDS dovedou vstoupit do profesionálního rozhlasového prostoru nejen svými vlastními pořady – ať publicistického, dokumentárního či literárního a dramatického charakteru – ale i svými kritickými texty. Rozhlas v České republice odbornou reflexi potřebuje a v potřebné míře se mu jí stále nedostává.

Alena Blažejovská

tolik, kolik bych chtěl. Mnoho hudebníků pokládá za ideální žít se jen hraním, ale mně zabírá hodně času pedagogická činnost. Mívám tak do deseti koncertů ročně.

Na který koncert vzpomínáte nejvíc?

Hrál jsem spoustu koncertů doma i v zahraničí. Poznal jsem mnoho krásných nástrojů v koncertních sálech i v chrámech. Z dob studií si dobře pamatuji koncert v pražském Rudolfinu, to bylo moje první setkání s velkým nástrojem a krásným sálem. Ale vzpomínám na jeden koncert v poslední době, na kterém jsem sám nehrál...

Máte na mysli gratulační koncert, který na samém konci června uspořádali Vaši bývalí žáci k Vaším šedesátým narozeninám v brněnské katedrále.

Ano. Téměř do poslední chvíle jsem o něm nevěděl a byl jsem velmi dojat. Který pedagog by nebyl rád, když si na něho bývalí studenti tak krásným způsobem vzpomenou...

Jana Michálková Slimáčková

konference
MUSICA NOVA XI
29.11. - 2.12. 2015
MULTIMEDIALITA
interdisciplinární aspekty soudobé hudby

koncerty

Jeff Beer
19:00 29.11. Divadlo na Orli JAMU

Fabián Panisello & BCO
19:30 30.11. Hudební fakulta JAMU

Franz Hautzinger
17:00 1.12. Hudební fakulta JAMU

Hans-Karsten Raecke
19:00 1.12. Divadlo na Orli JAMU

Jonty Harrison
19:30 2.12. Hudební fakulta JAMU

Where Are We Going and What Are We Doing?

Divadelní fakulta slavila čtvrtstoletí

Čtvrt století! Právě tolik let uběhlo od znovuoobnovení Divadelní fakulty JAMU, která za těch pětadvacet let vyslala do světa více než 1 300 absolventů. A právě s nimi jsme se rozhodli v listopadu oslavit vzpomínané výročí.

Setkání absolventů k připomenutí pětadvaceti let historie Divadelní fakulty se uskutečnilo v sobotu 10. listopadu 2015 a pro absolventy jsme si připravili speciální program. V první části jsme otevřeli fakultu všem přichozím, aby navštívili své bývalé ateliéry a potkali se s pedagogy a svými spolužáky. Málokdy bývá o víkendu na fakultě tak živo, jako tomu bylo tento den. Na fakultě se setkali absolventi ateliérů činoherního herectví, režie a dramaturgie, divadla a výchovy, výchovné dramatiky pro neslyšící, divadelního manažerství a jevištní technologie, rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky, tanečního a pohybového divadla a výchovy. Kromě Divadelní fakulty přivítala své bývalé studenty i detašovaná pracoviště – na ubytovacím zařízení Astorka se setkaly ateliér audiovizuální tvorby a divadla a muzikálového herectví, na Bayerově ulici ateliér scénografie a v Brně-Lesné taneční pedagogika.

V odpoledním bloku jsme absolventům nabídli k zhlédnutí rovnou dvě předpremiéry našich současných studentů. V divadelním Studiu Marta se představil 4. ročník činoherního herectví doc. Aleše Bergmana s klasickou hrou *Romeo a Julie* (režie doc. Aleš Bergman) a v Divadle na Orlí pro změnu ateliér Fyzického divadla Pierra Nadauda s inscenací *Chaos srdce!* (režie Daniel Gulko). Zatímco v Divadelním studiu Marta si absolventi spíše zavzpomínali na staré dobré časy, v Divadle na Orlí bylo mnoho návštěvníků vůbec poprvé a mnozí z nich si nové divadlo vychvalovali: „*Divadlo na Orlí jsem viděla poprvé – velmi příjemný prostor a skvělá příležitost pro studenty JAMU.*“ (Vzkaz anonymně zanechala absolventka v dotazníkovém šetření pro absolventy a nebyla jediná. Přání zdaru novému divadlu popřálo absolventů více.)

Večerní program setkání absolventů Divadelní fakulty JAMU zahájil profesor Josef Kovalčuk, jehož před pětadvaceti lety formováním nové Divadelní fakulty pověřila emeritní rektorka profesorka Alena Štěpánková-Veselá, která rovněž promluvila k přítomným.

Po vzpomínaných představeních následovalo těžiště večera – večírek v Centru experimentálního divadla – Divadle Husa na provázku. Více než čtyři stovky hostů (absolventů, pedagogů a současných studentů) se setkali v prostoru celého divadla, aby společně zavzpomínali na léta studentská a zároveň sdíleli novinky se svými bývalými spolužáky i pedagogy. Oficiální program zahájili moderátoři, absolventi Divadelní fakulty Filip Teller a Mirek Sýkora, kteří uvedli hudebně-taneční výstupy studentů třetího ročníku Muzikálového herectví a taneční skupiny Hands Dance studentů Výchovné dramatiky pro neslyšící. V rámci programu také vystoupilo vedení fakulty, které všechny absolventy

a hosty večírku přivítalo. Mezi mluvčími byl i profesor Josef Kovalčuk, jehož před pětadvaceti lety formováním nové Divadelní fakulty pověřila emeritní rektorka Alena Štěpánková-Veselá, která rovněž stanula před absolventy a hosty.

Po skončení programu se tradičně hodovalo, zpívalo, tančilo a vzpomínalo. A jak večírek dopadl? Není překvapením, že společná zábava se protáhla až do ranních hodin. Jsme rádi, že absolventi slavili společné setkání v dobré náladě a těšíme se na příští setkání se všemi, kteří nechtějí zapomenout na svá studentská léta a na ty, s nimiž studium prožili.

Daniela Zarodňanská

Divadelní fakulta slavila 25 let! A co její někdejší absolventi přáli absolventům nadcházejícím?

Dalibor Buš, absolvent Činoherního herectví, 2013

„Ať nemyslí jenom na sebe, protože umění dělají hlavně pro dobro a rozvoj společnosti. Není to o nich, i když si to většinou myslí. Já jsem si to taky myslel a stále s tím bojuju.“

Tomáš Majláth, absolvent Muzikálového herectví, 2011

„Já by som im odkázal, nech všeci studenti nezanevrú nad túto školu, lebo je jedna z najlepších, čo sa týká minimálne strednej Európy. Dá jim nesku- točné množstvo informácií do života a možu z toho ťažiť aj v profesionálnom životeš....“

Josef Polášek, absolvent Činoherního herectví, 1994

„Sebejistota, sebedůmání nej- víc sluší herci. Právě v herectví je na toto nejvíce naráženo. A potom, pakliže si chcete najít největšího kamaráda v he- reckém světě, tak toho pozná- te podle toho, že vám to přeje, když vám to nepřeje, tak vám útočí na to sebedůmání.“

Alena Mihulová, absolventka Činoherního herectví, 1992

„Kdyby byli v prváku, tak to bych jim řekla: ‚Makejte hod- ně‘, takhle musím doufat, že to dělali. Měli by věřit tomu, co se na téhle škole naučili, a s důvěrou a vervou jít do toho a nedat se ve chvílích, kdy se to zdá těžké a nesoudné.“

Lubomír Stárek, absolvent Činoherního herectví, 2002

„Ať je to divadlo pořád ra- dost.“

Ivan Buraj, absolvent Činoherní režie, 2012

„Ať hlavně dbají o to, aby byli šťastní lidi.“

Tomáš Gruna, absolvent Dramatické výchovy, 2002

„Že i když se zdá, že je něco zby- tečné, tak to není zbytečné.“

Tereza Semotamová, absol- ventka oboru Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristka, 2006

„Aby nemysleli na peníze, ale na hodnoty. Na opravdové hodnoty, a aby mysleli na to, že budují svět, který má něja- ký smysl a musí ho vést někam dál. A aby četli knihy a ne- čuměli do smartphonů.“

Marika Smreková, absolvent- ka Činoherní režie, 2014

„Hlavně aby už na JAMU si k sebe našli cestu a spolu vy- tvářali projekty, či už na škole, alebo rozmýšľali nad projekta- mi mimo školu. Pretože keď tá škola skončí, tak tá generácia spolu bude cestovať ďalej.“

Táňa Kovaříková, absolvent- ka Divadelního manažerství, 2014

„Aby na sobě pracovali, aby se nenechali unést tím, že jsou na umělecké škole a všechno půjde samo, ale že je to hlavně na nich, jak se jim v budoucnu bude dařit.“

Varhanní kurz studentů AMU a JAMU na nejstarších saských varhanách

Ve dnech 20. a 21. října 2015 se v saské vesnici Pomßen u Lipska konal mistrovský varhanní kurz, který se zaměřil na nejstarší německou hudbu počínaje tabulaturami z 16. století až po zakladatele a inspirátory německé varhanní školy (Scheidemann, Sweelinck, Weckmann). Jedná se tedy o tvorbu u nás téměř vůbec nestudovanou. Výuka probíhala v opevněném románském chrámu na jedinečném nástroji varhanáře Gottfrieda Richtera z roku 1671, který je vůbec nejstarším v Sasku a který má v manuálu a pedálu 13 rejstříků. Lektorem kurzu byl uznávaný cembalista a varhaník Sebastian Knebel z Drážďan. Studenti se mohli seznámit se zcela novými hráčskými technikami a získali množství důležitých informací a nových návyků ve hře zmíněné varhanní literatury. Na závěr kurzu proběhla malá přehrávka nastudovaných skladeb. Poté jsme se odebrali do blízkého Naunhofu na koncert Bachových varhanních chorálů s výkladem. Následující den účinkovali studenti na koncertě v Polditz na vzácných varhanách z roku 1868, kam je pozvalo místní sdružení pro varhany. Ještě zbyl čas na exkurzi k varhanám slavného varhanáře Gottfrieda Silbermanna do městečka Bad Lausick.

Kurzu se zúčastnili studenti hudebních fakult AMU a JAMU. Z JAMU to byli Václav Zeman, Petra Andrllová, Adéla Venclová, Václav Stoklasa a host Jan Hájíč. Všichni studenti zhodnotili velký přínos mj. i v tom, že mají mezi sebou lepší mezifakultní kontakt. Zájem studentů o účast a hlavně jejich aktivní přístup předčil má očekávání. Všichni pozorně sledovali celý průběh, až se z neobvyk-

lého množství lidí na malém kůru zvedla teplota kolem varhan tak, že jsme je museli nechat dvakrát přeladit.

Požádal jsem studenty, aby sami zhodnotili účast na tomto kurzu, např.: „Kurz v Pomßen měl za cíl uvést do svébytného jazyka severoněmecké varhanní hudby před Buxtehudem, což jednoznačně splnil. Jako další klad hodnotím také kontakt se studenty z druhé akademie, který je jinak trestuhodně vzácný. O kurzu byl tak velký zájem, že čas lektora byl využit skutečně nadoraz; stálo by za úvahu příští podobnou akci o den rozšířit. Také by bylo podobně přínosné pod vedením takto kvalifikovaného lektora aplikovat nabyté znalosti na nástroje vlastní českému prostředí, ačkoliv určitě je důležitější vyjíždět k varhanám „domácím“. Podobně koncipovaného výjezdu bych se určitě zúčastnil znovu.“

Věřím, že prožitá zkušenost byla důležitým impulzem ke studiu tohoto typu staré hudby, která má v našich sylabech málo místa. Studenti se ještě během návratu vyslovili, že by přivítali pokračování tohoto tématu. Závěrem chci vyjádřit přání, aby obě školy mohly podpořit i další projekty v tomto duchu.

Kurzu se zúčastnili studenti hudebních fakult AMU a JAMU.

Pavel Černý

International Week: Seinäjoki University of Applied Sciences

Díky podpoře programu Erasmus jsem měl možnost navštívit mezinárodní týden, který proběhl od 5. do 11. listopadu na Seinäjoki University of Applied Sciences (SEAMK) ve finském Seinäjoki.

Mezinárodní týden pořádala Fakulta obchodu a kultury, která s DIFA JAMU navázala kontakt díky festivalu SETKÁNÍ/ENCOUNTER. Hlavním pořadatelem mezinárodního týdne byl Jussi Kareinenn, který se festivalu účastnil jako člen poroty. Kromě něj se o nás po celý týden staraly také studentky.

Jak z názvu univerzity vyplývá, SEAMK nabízí vzdělávání hlavně v oblasti aplikace přírodních a společenských věd. Program mezinárodního týdne byl ale zaměřen na kulturu a divadlo. Tomu odpovídal i název „Současné trendy v kulturním managementu“.

Celý týden jsme se spolu se studenty účastnili dílen a prezentací. První dva dny byly zaměřeny na výsledky projektu UMODZI. Na tomto projektu spolupracovali studenti a pedagogové z hostitelské finské školy SEAMK se svými kolegy z Maseno University v Keni a Culture and Arts University v Zambii. Studenti si tak přímo pod žhavým africkým sluncem mohli vyzkoušet postupy, které představil Augusto Boal a jeho Divadlo fórum. Jedním z výstupů projektu byl i krátký film, dokumentující postup práce na projektu a jeho výsledky. Bylo velmi osvěžující vidět, jak divadelní metody pomáhají bourat komunikační bariéry nejen mezi studenty z Afriky a Evropy, ale i mezi Afričany navzájem. I z filmu bylo vidět, jak krátké scénky pomáhají rozprodit výměnu názorů, a po chvíli již nešlo poznat, kdo byl herec a kdo neherec. A přitom se řešila tak zásadní témata, jako nedostatek čisté vody nebo násilí na ženách. Projekt ostatně v Africe úspěšně zapustil kořeny, a tak bude mít pokračování i letos.

Společně se studenty jsme navštívili i místní kulturní centrum Rytmikorjaamo, které funguje také jako inkubátor pro nové firmy v oblasti kreativního a kulturního průmyslu. V centru je tak po celý den příjemný cvrkot, který dvakrát

Cvičení před prezentací projektu jsme používali k rozezhřátí a navázání komunikace. Šlo o vytleskávání nějakého rytmického refrénu.

týdně vyvrcholí koncertem, vystoupením slam poetry nebo podobnými akcemi.

Ve městě také probíhá Festival tanga, při kterém se tančí na uzavřené hlavní třídě, nebo Provinsrock, což je jeden z nejstarších a největších hudebních festivalů ve Finsku.

Během týdne jsme se dozvěděli o novinkách v tvorbě on-line interaktivních kurzů nebo o podobnostech mezi psaním scénářů a strategickým plánováním. Mne osobně asi nejvíc zaujala laboratoř virtuální reality. S prostorovou projekcí má asi každý z nás zkušenost z kina. V „Jeskyňi“, jak VR laboratoř Finnové domácky nazývají, ale obraz vzniká na 3 stěnách, stropě a dokonce i na podlaze. Můžete si tak například spustit Google Earth, pomocí ovladače se nechat přenést na vrchol Petrova a podívat se dolů. I ve virtuálním prostoru byl ten pocit závratí nepříjemně reálný.

Studenti kulturního managementu byli zapojeni do organizace týdne, a tak jsme i nabitý program dobře zvládli. Dokonce zbyl čas i na prohlídku městského centra Aaltokeskus, které v padesátých letech projektoval asi nejslavnější finský architekt Alvara Aalto. Městské centrum je tvořeno šesti budovami. Ty zajišťují základní potřeby

obyvatel města, jedná se tedy o kostel, radnici, knihovnu, dvě správní budovy a divadlo. Všechny budovy jsou umístěny tak, že společně vytvářejí malé náměstí, které působí zároveň moderně i poměrně intimně. Místní byli na toto centrum velmi hrdí a průvodkyně několikrát zdůraznila, že ráda žije obklopena takovými skvosty. Mne asi nejvíce zaujala knihovna, kterou při rekonstrukci rozšířili o zcela novou budovu spojenou s původní funkcionalistickou stavbou podzemním tunelem.

Také budovy univerzity jsou poměrně moderní a nedaleko centra. Studentské koleje jsou hned naproti přes řeku, takže studenti mají vše dobře po ruce.

Během mezinárodního týdne jsem mladým kulturním manažerům ze Seinäjoki předal alespoň základní informace o Brně a studijních možnostech na JAMU. Někteří studenti slyšeli o Brně poprvé. Ohlas vzbudil pojem „Zetor“, což je název oblíbené restaurace v Helsinkách. Kromě festivalu ENCOUNTER/SETKÁNÍ se také studenti zajímali o možnosti studijních pobytů a vzájemné spolupráce na uměleckých projektech. Takže mezinárodní týden určitě splnil jeden z cílů – výměnu informací a podporu mezinárodní spolupráce.

David Lobpreis

Ako vznikala Mirandolina na JAMU...

Po odsúhlasení titulu dramaturgickou radou JAMU som do ruky dostala klavírny výťah a začala sa mravčia práca na koncepcii. Postupne som sa s operou zoznamovala, keďže som ju dovtedy nemala možnosť nikde vidieť a ani počuť, pretože nie je stálym bonbónikom na jedálnom lístku operných scén, čoho je dôvodom asi jej náročnosť...

Keďže opera *Mirandolina* bola písaná na libreto vychádzajúce z *commedie dell'arte* od Carla Goldoniho, stála predom mnou neľahká úloha. Tak som si kládla otázku. Aká koncepcia by mohla zaujať diváka 21. storočia? Aké vtipy zachovať, aby sa komédia od Goldoniho zachovala, ale zároveň sa z nej stalo niečo nové, čo by imponovalo Martinú? Ako k dielu pristupovať aktuálne, ale zároveň tak, aby mu prílišná aktualizácia neuškodila, práve naopak, aby ho dokázala posunúť bližšie k divákovi? A ako vytvoriť ilúziu iného sveta a roztancovať limitované priestory Divadla na Orli?

Pri tomto zamyslení som vychádzala z poznatkov, ktoré z *commedie dell'arte* máme a ktoré máme o Bohuslavu Martinú. Skladateľ bol mimoriadne scestovaným človekom, práve preto som sa rozhodla, že sa spolu s ním vydáme na výlet do Afriky. Koniec koncov, prečo nie? Po vytvorení koncepcie, scénických návrhoch a vytvorení kostýmov sa začalo obdobie šiestich náročných týždňov, kde sme spolu so sedemnástimi spevákmi a dirigentom začali skúšať a spoločnými silami hľadať krásy *Mirandoliny*. Spočiatku to bolo náročné, pretože táto opera je nesmierne spevácky náročná, hlavne v ansámblových partoch, ktoré bolo miestami ťažké udržať spolu s hereckou akciou. Mimo iného bolo nesmierne ťažké vytvoriť charaktery postáv, pretože aj keď je táto opera komická a zdá sa svojim libretom jednoduchá, bolo ťažké vymyslieť situácie a hereckú akciu tak, aby sme zaujali divákov a hlavne aby sme pri tom zvládali spevácke záľudnosti obsiahnuté v partitúre. V tejto opere som mala šťastie na kolegov – spevákov, ktorý

Protagonisté nového nastudování opery Mirandolina Tadeáš Hoza a Pavla Radostová.

boli nesmierne uvedomelí a vždy poctivo pripravení k práci. Boli prínosom a podnetným článkom v náročnom skúškovom procese. Po šiestich týždňoch sa nám spoločnými silami podarilo na svet priviesť *Mirandolinu*, ktorá je zhotovená tak, ako ju vidím ja. Ako krásnu operu o anjelskej mrche, ktorá sa rada baví a pohráva s mužskou láskou z čisto zištných dôvodov. No keď zisťuje, že jej jediný spriaznený človek, partner a sluha Fabrizio by ju mohol opustiť, jej správanie sa prudko mení. On je tým jediným človekom, ktorý ju berie takú, aká skutočne je a aj napriek všetkému ju má rád, z tohto dôvodu sa *Mirandolina* rozhodne sa za neho vydať, skončiť so svojim predchádzajúcim životom a byť mu dobrou ženou...

Vendelína Osvaldová

Ó, BRNO / Ó, JAMU

Absolvujúcim hercom sa tento rok naskytila možnosť hneď na začiatku sezóny zažiť dva rôzne, takmer kontrastné prístupy inscenačného procesu a tiež práce s dramatickým i postdramatickým, autorským textom. Nadobudli

skúsenosť byť režisérom striktné vedení a zároveň skúsenosť byť tvorivými spoluautormi textu i inscenácie. Obe skúsenosti pokladám nielen pre herca, ale i pre každého študenta dramatického oboru v priebehu štúdia a predovšet-

kým v absolvujúcom ročníku za veľmi dôležité. Skúsenosť s viacerými inscenačnými postupmi môže študentovi pomôcť rozhodnúť sa, kam smerovať po absolvovaní štúdia na JAMU.

Teraz sa už pokúsim bližšie konkretizovať svoje dojmy z inscenácie *Ó, Brno!* Oceňujem voľbu a odvahu hosťujúceho režiséra Doda Gombára pustiť sa so študentami JAMU do autorského divadla, a to i napriek tomu, že so študentami absolvujúcich ročníkov pracoval ako s kolektívom prvýkrát. Zvolil réžijný postup nájsť si spoločné téma s celým inscenačným tímom na prvých stretnutiach a neprísť na prvú skúšku už s hotovým textom. Mám pocit, že téma, ktoré si študenti a režisér zvolili, inšpirovalo k tvorivým podnetom celý tvorivý tím i divákov, predovšetkým tých, ktorí majú s Brnom, a predovšetkým so štúdiom na JAMU, prepojenú životnú skúsenosť.

Téma miesta, tzv. *genius loci*, môže byť téma, ktoré v súčasnej spoločnosti zarezonuje veľmi silne. Václav Čílek na otázku, čo je to *genius loci*, odpovedá: „*Genius loci* je to, prečo se na nějaké místo vracíme, nebo to, k vůli čemu lezeme po rozhlednách.“ V inscenácii *Ó, Brno*, herci krátko po úvode vyslečú so seba kostýmy – postavy, ktoré karikatúrou predstavujú rôznorodých obyvateľov mesta Brna, a vytvoria z nich bábkú, ktorú pomenujú *Brno*. Báбка visí nad javiskom vo vzduchu a sleduje dej inscenácie. *Brno* z hora sleduje samo seba. Takto ako divák čítam nastavený dramaturgický rámec inscenácie.

Po úvode nasleduje koláž rôznorode štylizovaných situácií, krátkych dialógov, asociácií, impresií, ktoré sa po kúskoch odkrývajú, striedajú sa a postupne odhaľujú významy. Situácie striedajú básne a piesne, a väčšina z nich patrí študentom. Presne sa neorientujem, ktorý študent je autorom ktorého úryvku textu. Letmo tuším, ktorý text patrí režisérovi, a kde v štruktúre inscenácie zasiahla dramaturgická i réžijná ruka. Nevadí mi to, že sa neorientujem presne. Z predstavenia sa na mňa valí energia z tvorivej, a predovšetkým kolektívnej hereckej spolupráce. Cítim, že sa herci na javisku cítia dobre. Cítim, že predstaveniu predchádzal príjemný tvorivý proces autorského divadla.

Podľa režiséra Doda Gombára išlo o zastavenie tu a teraz. Z tiskovej správy som sa dozvedela, že inscenácia *Ó, Brno* mala byť zrkadlením reality ľudí, ktorí v nej hrajú. Myslím si, že sa tento zámer podarilo naplniť. Herci a ďalší študenti tvorivého tímu priniesli do inscenácie svoj divadelný pohľad na školu, miesto a mesto, ktoré ich posledné roky vytvárajú, a ktoré oni tiež vytvárajú. Nenastavujú spoločnosti zrkadlo, ale sami zrkadlia

realitu vnímania svojho života v Brne. Prostredníctvom divadelných prostriedkov vyjadrujú svoje názory, príbehy, sny, asociácie a postrehy, ktoré súvisia s mestom Brno, čo pre nich znamená hlavne so štúdiom na DIFA JAMU, kde strávili počas svojho štúdia v Brne väčšinu času.

Čo sa týka hereckej štylizácie, väčšina hercov v priebehu inscenácie pracovala s nepsychologickými alebo jemne psychologickými postavami. Voľba hereckej štylizácie v sebe niesla ľahkosť a nadhľad hercov nad drobnými postavami. Pre mňa to znamenalo sledovať nie vývoj jednej postavy u každého herca, ale schopnosť hercov premieňať sa do viacerých postáv, schopnosť práce s hereckou štylizáciou, s prvkami pohybového divadla (chór, práca s maskou, choreografie), udržanie postavy pri situáciách, ktoré prebiehajú zároveň. Inscenácia vo výsledku na mňa pôsobila i ako paleta možností a profesionálnych hereckých schopností, ktorými herci disponujú a môžu ich ponúknuť šéfovi a režisérom divadla, ktorí i za týmto účelom predstavenia v štúdiu Marta navštevujú.

Myslím si, že autorské divadlo potrebuje viac času na naskúšanie, aby dramaturgia inscenácie mohla byť dôkladná a presná. Inscenácia *Ó, Brno* je totiž pomerne zložito dramaturgicky i réžijné štruktúrovaná. Inscenátorom sa i napriek drobným dramaturgickým výhradám podarilo vytvoriť veľmi kompatibilnú inscenáciu, ktorá dáva priestor

rôznym autorským, réžijným a hereckým postupom i nápadom. Réžisérovi Dodovi Gombárovi a jeho tímu sa podarilo vytvoriť inscenáciu, ktorá dáva možnosť absolvujúcim hercom ukázať svoje schopnosti, názory, osobnosť a tvorivosť. Myslím si, že takýto druh inscenácie vytvorenej prostredníctvom autorského divadla by mal byť zaradený do dramaturgie studia Marta.

Formou autorského divadla, či formou „*devising theatre*“, vznikajú viaceré inscenácie na Katedre alternatívneho a bábkového divadla DAMU. Inscenácia *Ó, Brno* mi svojou réžijnou poetikou pripomenula inscenácie *Erekcce srdce*, či *My Funny Games* v réžii Petry Tejnorovej, ktoré som videla pred niekoľkými rokmi. Počas hodnotenia inscenácie *Ó, Brno* na DIFA JAMU som diskutovala a kládla otázky jej tvorcom. Dozvedela som sa, že mnohí herci zažili kolektívnu autorskú tvorbu poprvýkrát až v projekte *Ó, Brno*. Väčšina z nich tento tvorivý proces veľmi oceňovala. Autorská tvorba im dala priestor ku kreativite a hlavne upevnila vzťahy v kolektíve hereckého ročníka. Po tejto diskusii uvažujem nad tým, či by nebolo pre študentov herectva prínosné zahrnúť kolektívnu autorskú tvorbu do štúdijských plánov už pred štvrtým ročníkom štúdia.

Písané z 2. reprízy 30. septembra 2015.

Marika Smreková

*Za výmluvným názvom *Ó, Brno!* sa skrýva autorská inscenácia letos absolvujúcich študentů činoherného herectví JAMU.*

Mezinárodní doktorská konference DIFA JAMU zkoumala „artistic research“

Výzkum uměním, neboli „artistic research“, byl hlavním tématem 7. mezinárodní konference doktorských studií, která se pod názvem **Current Challenges in Doctoral Theatre Research** (Současné výzvy v doktorandském výzkumu divadla) konala 20.–21. listopadu 2015 na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. **Více než tři desítky zahraničních i českých doktorandů** zde představily své probíhající výzkumy a debatovaly o společných metodologických otázkách za přítomnosti domácích i zahraničních pedagogů.

Artistic research představuje jeden z aktuálních trendů ve zkoumání divadla, který se v zahraničí rozvíjí zejména v poslední dekádě. Zaměřuje se na spojení uměleckých a vědeckých metod, tak aby rozšířil spektrum tradičních poznávacích nástrojů užívaných na akademické půdě. Na brněnské konferenci vystoupila jedna z autorit této oblasti, profesorka **Anna Birch ze Skotské královské konzervatoře v Glasgow**, která předsedala pracovní skupině Performance as Research (Představení jako výzkum) v rámci Mezinárodní federace pro výzkum divadla (IFTR). A. Birch hostovala na JAMU ve speciálním panelu určenému pedagogům, který se zaměřoval právě na problematiku vedení doktorátů spjatých s artistic research. Z pedagogů dále přednesli příspěvky docentka **Ramune Balevičiute z Litevské akademie hudby a divadla ve Vilniusu** a docent **Louis Patrick Leroux z Concordia University v kanadském Montrealu**. Profesor **Paul Fryer z Rose Bruford College of Theatre and Performance v Londýně** se kvůli nemoci omluvil, jeho příspěvek ale bude součástí plánovaného sborníku z konference.

Kvůli nadprůměrnému zájmu se letos organizátoři rozhodli konferenci rozšířit o paralelní panely, zahraniční účast tak byla početnější a pestřejší než v minulých letech. Silné zastoupení měly zejména **Kanada, Francie, Polsko, Velká Británie, Maďarsko a Litva**, své výzkumy prezentovali také doktorandi z **USA**,

Jihoafričské republiky, Finska, Řecka, Slovenska, Rumunska a Španělska. Z domácích škol měla zastoupení kromě JAMU také pražská Divadelní fakulta AMU, Karlova univerzita v Praze, Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze a Masarykova univerzita v Brně.

Doktorandi ze tří kontinentů a čtrnácti států představili současné doktorské studium divadla jako mimořádně různorodý prostor. Z projektů zaměřených na artistic research zaujala např. **Heike Gehring ze Rhodské univerzity v Jihoafrické republice**, která se prostřednictvím tvorby inscenace spojuje divadlo a tanec pokouší reflektovat politická témata i multilingvální realitu země, v níž existuje jedenáct oficiálních jazyků.

Konference dále nabídla řadu panelů zabývajících se tradičnějšími i zcela novými oblastmi výzkumu divadla. Zazněly příspěvky o hereckých technikách, dramatickém textu, rituálu a antropologii nebo nových médiích v divadle. Panel zaměřený na nejnovější trendy ve zkoumání divadla přinesl mj. příspěvek **Tomasze Ciesielského z Lodžské univerzity**, který aplikuje přístupy kognitivní vědy na zkoumání hereckých technik, zejména Mejercholdovu biomechaniku.

Julien Daillère z Umělecké univerzity v rumunském Târgu Mureș navrhl pro chápání současného tzv. postdramatického divadla provokativní metaforu trávení.

Program konference neopomíjel ani studium divadelních prvků a **performativity mimo oblast divadla**. Jeden z panelů se zabýval performativitou hlasu, hudby a hluku, zatímco jiný z divadelního hlediska analyzoval masové kulturní performance, jako byly sokolské slety, dělnické olympiády nebo komunistické prvomájové průvody v roce 1948.

Příspěvky z konference budou publikovány v **elektronickém sborníku**, který JAMU vydá v průběhu roku 2016. Příští ročník konference se bude konat v roce 2017.

DIFA JAMU organizuje doktorandskou konferenci, proponovanou jako **bienále, od roku 2003**. Je určená doktorandům a doktorandkám z divadelních akademií i kateder divadelních věd a zaměřuje se na současné tematické i metodologické trendy ve zkoumání divadla.

Program letošního ročníku konference, stejně jako **Book of Abstracts** naleznete na jejím webu icds.jamu.cz.

Radka Kunderová

Jaké to bývalo na JAMU

Divadelní historička a publicistka Eva Šlapanská oslavila v plné síle osmdesátiny. Více než třicet let působila do roku 1985 na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, kde dramaturgicky a organizačně zajistila tisíce koncertů a hudebně literárních pásem a vystoupení. Podívali jsme se s ní v čase zpět.

Kdy a jak jste se k práci na Hudební fakultě JAMU dostala?

Měla jsem mimořádné štěstí, že spolu s mladší sestrou jsem vyrůstala v inspiračním rodinném prostředí. Otec byl kromě svého civilního zaměstnání vzdělaný orchestrální hudebník-klarinetista a matka byla profesorkou klavírní hry. Měli přátelské styky s umělci různého zaměření. Od útlého dětství jsem navštěvovala koncerty a divadelní představení. Vždy jsem chtěla působit v kulturní oblasti a měla jsem velké štěstí, že se mně to podařilo. Moje maminka, když vyslyšela moje přání, tak se rozhodla navštívit prof. Dr. Ludvíka Kunderu, který ji učil klavírní hře na konzervatoři a byl tehdy rektorem Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. A ten navrhl, abych nastoupila jako koncertní

referentka (později umělecká vedoucí Hudebního studia JAMU). Mé přání se splnilo a já jsem ve svých 21 letech vstoupila do budovy JAMU, a tak začalo moje velmi pestré krásné životní období.

Co pro vás bylo nejdůležitější za oněch třicet let, co jste na škole působila?

Pro mne byla nejdůležitější zajímavá a rozmanitá práce, setkávání s vynikajícími umělci-pedagogy a s posluchači, kterým se na vysoké umělecké škole otevřel svět. Sledovala jsem jejich umělecký růst, zrání i dozrávání, umělecké výkony, entuziazmus i pokoru. Byla jsem poslední člověk, který provázel začínajícího „kumštýře“ na podium. Podívala jsem se mu do očí a poznamenala: „Všichni to zvládli, tak to taky zvládneš“. A moc jsem držela palce. Když zazněly první takty, tak jsem byla šťastná, že vše zdárně skončí.

Jak dnes JAMU vnímáte? Jak a v čem se akademie proměnila?

JAMU bylo vždy významným vysokým uměleckým učilištěm, které vychovávalo posluchače pro jejich umělecké poslání, a tak je tomu i v současnosti. Myslím, že tato škola se proměnila v tom,

Jubilantka Eva Šlapanská.

že se rozšířila o další katedry a ateliéry, získala a zrekonstruovala nové budovy a zavedla moderní výuku. Posluchači jsou však stejní, dychtiví, radostní, plný elánu, energie a jsou si vědomi svého budoucího poslání.

Zavzpomínejte, které nejzajímavější hudební osobnosti jste při práci vedoucí Hudebního studia na JAMU poznala?

Při mé práci na JAMU jsem se setkala s mnoha uměleckými osobnostmi, které jsem mohla poznat již jako malé děvče a vždy jsem je obdivovala. Byla to celá plejáda významných umělců-pedagogů, kteří formovali tuto vysokou uměleckou školu: pianista, teoretik a organizátor prof. Dr. Ludvík Kundera, první rektor a zakladatel Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, jeho blízký spolupracovník houslista prof. František Kudláček, hornista prof. Josef Kohout, pěvkyně dr. Věra Střelcová-Wasserbauerová, flétnista prof. Oldřich Slavíček, sbormistr prof. Josef Veselka, dirigent prof. Břetislav Bakala, dirigent prof. František Jílek, skladatel prof. Vilém Petrželka a prof. Jaroslav Kvapil, varhannice prof. Alena Veselá, později rektorka JAMU. Vzpomínám i na další osobnosti, které věnovaly posluchačům umělecké i lidské zkušenosti.

Zleva pianista, teoretik a organizátor prof. Dr. Ludvík Kundera, první rektor a zakladatel Janáčkovy akademie múzických umění v Brně a jeho blízký spolupracovník houslista prof. František Kudláček spolu s Evou Šlapanskou u příležitosti slavnostní zahájení oslav 20. výročí založení brněnské akademie.

Spolupracovala jsem také s dramatickými umělci, jako byla jemná a přívětivá Jarmila Kurandová, dramatická herečka Jarmila Urbánková, Zdenka Gráfová, Marie Pavlíková, Jarmila Lázníčková, Jaroslav Lokša, Lola Skrbková, Vlasta Fialová, Rudolf Krátký, Oldřich Vykypěl a další, a byla to vždy krásná a nezapomenutelná setkání. O jejich umělecké a pedagogické práci jsem napsala knihu Jak jsem je znala a pentalogii Jubilanti Mahenovy činohry.

Vzpomínám také na vystoupení zahraničních umělců, zejména koncert světoznámého pianisty Svjatoslava Richterů v aule JAMU, to byl tehdy pro nás nezapomenutelný zážitek. Mnozí tehdy začínající a dnes renomovaní umělci se ke mně stále hlásí a já se těším z jejich úspěchů. **Dostalo se Vám řady ocenění. Obdržela jste stříbrnou medaili k 50. výročí JAMU, pamětní medaili městské části Brno-**

-Královo Pole, Cenu města Brna a nesmíme zapomenout na Cenu Jihomoravského kraje za přínos v oblasti umění.

Ocenění JAMU k 50. výročí založení stříbrnou medailí mne velmi potěšilo, byla jsem dojatá, vděčná a radostná. **Slovy stávajícího rektora JAMU, profesora Ivo Medka, jste „brněnský fenomén“. Jak byste se sama charakterizovala Vy?**

Nevím, jak bych na tuto otázku odpověděla, ale mohu říci, že opravdu rektor prof. Ivo Medek na jedné z besed a autogramiád pravil tuto větu: „Město Brno má Mendela, Janáčka, krokodýla, kolo a Evu Šlapanskou, která je fenomén města Brna.“ Bylo to vtipné, když mne přirovnal k takovým velikánům, ale jmenoval mne až po kole, ale ono kolo bylo dřív než já. Potěšilo mne, že mně vysekl takovou velkou poklonu, a já jsem mu to oplátila slovy: „Ty jsi také fenomén

a k tomu naprosto renesanční člověk.“ Návštěvníci besedy se velmi bavili a „přitakávali“. A oba nás to potěšilo. Já se snažím vše vyřešit s nadhledem a úsměvem. A myslím, že je to tak nejlepší.

Z čeho čerpáte svůj nezdolný, obdivuhodný optimismus, vitalitu a elán?

Mám ráda lidi, snažím se být pozitivní, mít nadhled, entuziazmus, pokoru a zejména se radovat z toho, co právě prožívám. Nejvíce mne těší spolupráce s mladými lidmi, s kterými sdílím nejen jejich uměleckou práci a výkony, ale také strasti i radosti. V současné době mne opět potkalo štěstí, že jsme s pěvcem Josefem Šabakou a ostatními mladými nadšenci operetního umění založili Nové operetní studio, které slaví v Redutě úspěch, potěší vždy svoje diváky a já se velmi raduji z toho, že se na této krásné práci také podílím.

Luboš Mareček

Konference MUSICA NOVA XI – „Multimedialita: Interdisciplinární aspekty soudobé hudby“

Na přelomu listopadu a prosince (29. 11. – 2. 12. 2015) proběhl na půdě Hudební fakulty a Divadla na Orlí již 11. ročník mezinárodní hudební konference MUSICA NOVA, tentokrát s názvem „Multimedialita: Interdisciplinární aspekty soudobé hudby“; tak se završil tříletý tematický cyklus, pojmenovaný podle výroku známého skladatele Johna Cage – „Where Are We Going and What Are We Doing?“

Po první části této trilogie, zaměřené na problematiku elektroakustické hudby, následovalo loni téma hudby na pomezí kompozice a improvizace; letošní ročník konference se pokusil dotknout další významné problematiky soudobé hudby, již je přesah do dalších druhů umění.

Vlastní muzikologická konference se konala v pondělí 30. prosince a v úterý 1. prosince dopoledne. Svě příspěvky zde přednesla řada tvůrců (tentokrát z různých států Evropy, USA i Číny) a díky rozsáhlosti zaměření jednotlivých aktérů byl obsah velmi pestrý. Například skladatel řeckého původu Dimitris Andrikopoulos, působící v současné době v Portugalsku, popisoval svůj interdisciplinární umělecký projekt, argentinský skladatel a dirigent Fabián Panisello zase vlastní experimentální komorní operu The Misunderstanding. Známý hráč na bicí nástroje, skladatel a výtvarník Jeff Beer předvedl svůj experimentální multimedialní projekt, vycházející z využití jazyka v hudbě, anglický skladatel elektroakustické hudby Jonty Harrison zkušenosti s mnohakanálovou kompozicí; dále berlínský muzikolog Jan Thoben uvedl několik příkladů sonifikace (např. převod slunečního větru na zvuk) a kromě toho vystou-

pili i „domácí“ referující – muzikoložka doc. Jana Horáková, multimedialní umělec a muzikolog Josef Cseres a další.

Kromě uvedené „klasické“ konferenční roviny byly zájemcům nabízeny workshopy nejružnějšího druhu – německý tvůrce experimentálních hudebních nástrojů Hans-Karsten Raecke předvedl řadu svých vrcholně originálních zejména dechových nástrojů, rakouský hudebník Franz Hautzinger demonstroval téměř neuvěřitelně bohaté zvukové možnosti nástroje zdánlivě dobře známého – trubky, Jonty Harrison nejružnější aspekty mnohakanálové reprodukce zvuku, která je v jeho mimořádně sofistikované podobě pro posluchače České republiky objeven, výtvarník a hudebník Jiří Suchánek objasnil koncepci své nové interaktivní multimedialní instalace atd.

Každý večer pak mohli posluchači navštívit koncert některého z výše zmíněných umělců v Aule nebo Komorním sále Hudební fakulty, eventuálně v Divadelním sále nebo Velké zkušebně Divadla na Orlí.

Součástí celé akce byla dokonce i výstava výtvarných děl – koláží Jeffa Beera. Konference tedy nabídla mimořádně bohatý program jak z hlediska zastoupených uměleckých druhů, tak mezinárodního obsazení vystupujících; v neposlední řadě pak i extrémní odlišnosti diskutovaných témat, použitých technologií a uměleckých vyjádření. Jednalo se tedy o akci velice ojedinělou, která beze zbytku splnila to, co lze od konference pořádané na půdě instituce, nesoucí jméno Leoše Janáčka (tedy autora ve své době velmi progresivního až průlomového), právem očekávat.

Dan Dlouhý

JAMU a PQ 2015: Jak vystavovat scénografii? Jak ji prožít?

V minulém Občasníku jsme měli možnost přečíst si zprávu Anny Stránské o plánované prezentaci Ateliéru scénografie DIFA JAMU v rámci výstavy škol v Kafkově domě na Pražském Quadriennale (PQ), které se konalo od 18. do 28. června 2015.

JAMU se PQ zúčastnila po sedmé. Již od roku 1991 zaujal diváky ateliér brněnské scénografie postojem, který se vyplácí, a s léty ho můžeme jen chválit. Vždy si pokládáme klíčové otázky, které se léty zpřesňují, modifikují. Pokoušíme se komplexně sledovat světové dění a změny paradigmatu ve výtvarném a dramatickém umění a konfrontovat je s vlastním vnímáním světa. Prezentujeme tvorbu performativními formami, v nichž jsou vždy obsaženy prvky akce, objektu, instalace, konceptu, ukazujeme možnosti intuitivního čtení textu, zkoumáme hranice dramatického a výtvarného umění, scénografii chápeme jako koncepční autorskou tvorbu.

Na základě čtyřletého půdorysu vrstvíme ve výuce aktivity tak, aby studenti dostali možnost se na práci pro PQ připravit. Jsou to výstavy, workshopy, instalační a akční úkoly, kterými během studia každý student prochází. Před PQ15 jsme měli štěstí v možnosti čerpat z grantů FRVŠ a ESF a vytvořit tak dva nové předměty. Site/body/event (workshopy vedli: Martin Zet, Veronika Šrek Bromová, Jennifer de Felice, Darina Alster, Michal Pěchouček, Jan Nebeský (prezentace proběhla ve výstavě „Na dotek“ v Trutnovském centru UFFO za supervize M. Zwyrtek a J. Prekové) a Kostým ve výtvarném umění (pozvaní umělci např.: Simona Rybáková, Kamila Polívková, Marek Cpin, Martina Zwyrtek, Tereza Vlčková, David Vrbík, Dorothea Sadowská, Ilona Nemeth, Petr Nikl, František Pecháček, Jiří Suchánek), výsledky těchto workshopů byly zakončeny prací na plenéru v galerii Sýpka za supervize M. Jiráskové, J. Prekové, M. Zwyrtek a T. Vlčkové a představeny na výstavě „Noise Cut“, realizované v HDL na Orlí za pedagogické účasti izraelského light designéra Yarona Abulafij). Těchto v součtu zhruba 18 dílen,

Záběr z expozice JAMU PQ 2015.

vedených špičkovými umělci z různých uměleckých oborů, připravilo studenty na budoucí samostatnou autorskou práci pro PQ15. Přípravu nakonec zakončila prezentace JAMU na celorepublikové výstavě SALÓN ČESKÉ SCÉNOGRAFIE, pořádané IDU/ČOSDAT v Praze a Brně (více o akcích naleznete v archivu na www.scenografie-jamu.cz).

Expozice JAMU je na každém PQ výsledkem bilancování výzkumu na poli výše uvedených a dalších otázek. Základní požadavek na studenty je v jejich odpovědnosti a osobním nasazení. Výzkumu se zúčastňují všichni studenti ateliéru a každý jednotlivec má možnost vytvořit koncepci prezentace. V každém cyklu PQ se vygeneruje skupina studentů, kteří zaujmou svým aktuálním postojem k problematice, svou koncepcí, ta se pak ve společných celoteliérových diskusích tříbí a nakonec realizuje.

Anotace letošního projektu reaguje na zadání PQ15, které se skrývá v klíčových slovech: Sdílený prostor – neviditelná scénografie – hudba – počasí – politika.

V rámci studentské sekce se JAMU účastnila svou expozicí s názvem 0,5° ve společné místnosti Kafkova domu s DAMU. Autory konceptu expozice byli

Juliána Kvíčalová, Markéta Šlejmarová a Stanislav Cibulka, studenti ateliéru scénografie. Supervizi nad instalací a hledáním možností spolupráce s pražskou DAMU zajišťovali pedagogové doc. Mgr. Jana Preková, Mgr. Jan Štěpánek a doc. MgA. Marie Jirásková Ph.D., která dále vytvořila vizuální podobu propagačních materiálů a spolu s Mgr. Kateřinou Bláhovou zpracovaly archiv a webové stránky Ateliéru scénografie. Na produkci se podílela BcA. Anna Stránská, na instalaci a její výrobu nemalou měrou participovali, mimo studentů, techničtí pracovníci DIFA – pan Adler a Zahradník.

Naše prezentace (anotaci jste četli v minulém vydání Občasníku) byla politicky i esteticky vtipná, akční, v nejvyšší míře komunikativní. Studenti v ní trávili každý den quadriennale a vytvářeli spolu s rakouskou a finskou instalací humorné a provokativní jádro školních prezentací v Kafkově domě.

Kdo chtěl dostat pohár nápoje, měl možnost pokleknout na elegantním klekátku, zmeditovat si pod vodopádem téměř pивní pěny, která stále stékala kaskádovitě v čele prostoru / chrámu. Každý den se vařilo, debatovalo, tančilo, cvičilo, podle připraveného programu,

kteří studenti vytvořili. Tyto akce sami performovali a zvali ke spoluúčasti nejen kolegy z JAMU, ale i další osobnosti. Měli jsme tak možnost slyšet romskou kapelu Čohanas, DJ Dlaba a další, kteří měli možnost do radostné atmosféry tohoto ambivalentního chrámu češství přispět...

Instalace byla po celých jedenáct dní festivalu nabita lidmi, kteří si užívali pohostinnosti nejen kulinářské. Studenti si také ve svých kostýmech vyšli do terénu a přes Karlův most došli ve zlatých burkách do prostorů zastupitelství USA a připojili se tak vlastním kmenem k projektu „Tribes“ umělecké ředitelky PQ15 Sodji Lotker.

Letos se instalace JAMU dostala na přední příčky v hodnocení. Expozice získala 2. místo – Cenu dětských návštěvníků za nejlepší expozici na PQ 2015 a nominaci na zlatou medaili PQ za nejvýraznější talent ve studentské sekci (nominováni z 55 zemí).

V rámci PQ působili pedagogové Ateliéru scénografie v dalších sekcích. V rámci Národní sekce byla pro Českou expozici jmenována kurátorkou Jana Preková. Její projekt SWEET SWEET SWEET byl věnován osobnosti režiséra Jana Nebeského (www.pgsweet.cz). V rámci výstavy/festivalu vystavovali s kolegou pedagogem AS JAMU Janem Štěpánkem a dalšími umělci svá díla

na Piazzetě ND a pro Novou scénu ND vytvořila s Janem Nebeským představení SWEET SWEET SWEET, které zde mělo premiéru v rámci zahájení PQ15.

Svoji dílnu „Objekt světla“ měla v rámci PQ15 Marie Jirásková. A poslední zajímavostí a pozitivní zprávou pro JAMU je, že členkou komise PQ15, složenou ze špičkových umělců z celého světa, byla naše absolventka a milá kolegyně, scénografka a režisérka Kamila Polívková. Bilance letošního Pražského Quadriennale scénografie a divadelního prostoru je pro naši školu více než pozitivní a my se můžeme zamyslet, co nám tyto úspěchy přinášejí, jakým způsobem se odráží v obrazu JAMU a její prestiži. Těšíme se na další PQ19!

Jana Preková

Výstava nápěvků mluvy Leoše Janáčka

Od roku 2006 je na půdě HF JAMU realizován ambiciózní projekt digitalizace nápěvků mluvy skladatele Leoše Janáčka. Co že jsou to nápěvky mluvy? Drobné a leckdy nahodilé zápisky melodického a rytmického spádu (nejenom) lidské řeči do not. Jsou specifickým „vynálezem“ Leoše Janáčka, nikdo jiný s nimi v takovém měřítku nepracoval. Janáček nápěvky sbíral po většinu svého života: inspiraci nacházel všude, kde se pohyboval – jak v rušném víru velkého města, tak ve volné přírodě. Jednoduše kdykoliv kdekoliv uslyšel zajímavý spád řeči (kupříkladu vyvolávání hokynářek na tržišti, útržky hovorů ve vlaku, ale třeba i zvířecí či ptačí zvuky), ihned si je zaznamenal. Nejčastěji do kapesních zápisníků, ale nepohrdl jakýmkoliv kouskem papíru, novin, v rychlosti zapisoval i na nepotištěné okraje pohlednic, divadelních programů, výtisků knih, ba i na manžety vlastní košile.

Projekt digitalizace nápěvků mluvy prošel dvěma fázemi a byl a je realizován na základě podpory Grantové agentury České republiky (Grantový projekt č. 408/06/1485 z let 2006–2008 a Grantový projekt č. P409/11/2310, realizovaný 2011–2015). Realizace projektu

předpokládala nejprve důkladné zmapování pramenného materiálu, který se z většiny nachází v Janáčkově archivu Moravského zemského muzea v Brně. Lze jej rozdělit na dvě skupiny: 1) soubor nápěvků rukopisných, tj. nápěvků užitých

zejména ve skladatelových rukopisných zápisnících, a dále např. v korespondenci či poznamenaných ve studované literatuře (např. programy a jiné dokumenty); 2) nápěvky, ještě za života skladatele užitě ve vlastních vydaných pracích, zde jde

o Janáčkovy texty literární, hudebně-teoretické a folkloristické. Nápěvky nalezneme také v katalogu L. Janáčka (nápěvky za skladatelova života přepsané ze zápisníků, ty jsou ovšem neúplné) a v dalších materiálech.

Metodika práce byla vytvořena hned v prvním roce existence projektu. Pozornost byla soustředěna k osobním zápisníkům L. Janáčka, v nichž je výskyt nápěvků nejmarkantnější. V nich obsažené nápěvky jsou z důvodu vyloučení případných odchylek či omylů detailně srovnávány s již existujícími přepisy (nejčastěji rukopisy Janáčkových současníků) na katalogizačních lístcích. Poté může být přistoupeno k vypracování intervalové analýzy, vyjádřené ve formě číselné posloupnosti. Následně je pořízen sken rukopisu nápěvků, takto získané rukopisné záznamy přepsány do notografické podoby a vše je přichystáno pro zanesení do databázového systému. Ten byl vytvořen s ohledem na konkrétní požadavky a specifikace ucelené formy katalogizace nápěvků, v průběhu práce na projektu se po několika úpravách podařilo vytvořit optimální model informačního řetězce.

Původní odhadovaný počet nápěvků před zahájením badatelské práce na projektu byl kolem tří tisíc. S postupem prací a zpracovávání dalších archiválií se

jejich počet jevil stále vyšší. V současnosti se kloníme k počtu více než dvojnásobnému, nicméně ani toto pravděpodobně nebude číslem konečným.

V uživatelské databázi jsou předdefinována všechna základní identifikační data, k nimž patří zejména: časový údaj vzniku nápěvku, jeho pořadové číslo (s ohledem na budoucí chronologické řazení), zobrazení autografu a notosazby nápěvku a jeho audializace, popis pramene (kde je uložen, případně další konkretizace). Následují další předem připravená selekční data: textový incipit, upřesnění jazykové podoby nápěvkového textu (česky, německy, rusky, francouzsky, v dialektu atd.), intervalový derivát nápěvku (v číselné posloupnosti), specifikace objektu nápěvku (zda jde o muže, ženu či dítě, určení jeho věku; nebo zda jde o zvíře, přírodu živou či neživou), doba sběru nápěvku, místo jeho zápisu, délka nápěvku, jeho případné užití (např. v teoretických studiích či fejetonech Leoše Janáčka), upřesnění dalších nalezených variant nebo stejnoznění nápěvku atd. Logicky ne u každého nápěvku v databázi jsou vyplněny všechny výše uváděné parametry, zde záleží na dostupnosti jednotlivých informací. Navíc bylo upuštěno od původně zamýšlených cizojazyčných mutací jed-

notlivých nápěvků – praxe ukázala, jak základný a de facto nepřeložitelný dokáže být text zahalený metaforou či uvedený v dialektu.

Výsledky projektu, jehož realizace se pomalu chýlí ke konci, byly v listopadu prezentovány na výstavě „Nápěvky mluvy“ ve foyeru Janáčkova divadla v Brně (6. 11. – 26. 11. 2015). Realizace výstavy se snažila představit široké veřejnosti nápěvky mluvy nejen jako badatelský fenomén: v rámci výstavy měli návštěvníci možnost se s nápěvky seznámit jak teoreticky, tak i v praxi, kdy si jednotlivé nápěvky dle zvolených kritérií v databázi sami vyhledali a prostudovali. Mohli se také seznámit s některými Janáčkovými fejetony, v nichž nápěvky zachycuje, a v neposlední řadě byla řada nápěvků představena i formou imaginárního příběhu o lišce Bystroušce, jehož výtvarné „komiksové“ podoby se se zdarem ujal posluchačka oboru operní režie HF JAMU Zuzana Fischerová. Výstava bude v roce 2016 přenesena ještě do dvou dalších míst, úzce spjatých s Leošem Janáčkem: na jaře do skladatelových oblíbených lázní Luhačovice a posléze do Památníku L. Janáčka v jeho rodišti na Hukvaldech.

Monika Holá

Spor o rajhradské hudební rukopisy

V rámci mého doktorského studia na HF JAMU jsem v letech 2013–2015 byl iniciátorem a řešitelem projektu specifického výzkumu s názvem **Příprava edice loutnových tabulatur ze sbírek Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně**. Původním záměrem bylo, jak je patrné již z názvu projektu, připravit k vydání soubor rukopisných tabulatur uložených ve sbírkách MZM. Byl uskutečněn rozsáhlý výzkum dotyčných rukopisů i souvisejících pramenů v jiných sbírkách. To bylo umožněno díky vstřícnému přístupu pracovníků Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně (především Mgr. Simoně Šindlářové, vedoucí ODH MZM) a pracovníkům dalších institucí, se kterými byly konzultovány prameny i celá problematika (William Lobkowicz – Lobkowicz Collecti- ons, s.r.o., Grzegorz Joachimiak – Uniwersita Wrocław, Jerzy Zak – Akademia Muzyczna Krakow, Andreas Schlegel – Lute-

Corner Zurich, Joachim Held – HfK Bremen; Hubert Hofmann – Wien).

Výsledkem první fáze projektu bylo vytvoření detailního seznamu konkordancí, tedy jakéhosi katalogu v rukopisech zapsaných skladeb a přehledu jejich variant v jiných rukopisech nebo tiscích z té doby. To je důležité pro určení kontextu dané skladby, často se díky pečlivému porovnání podaří určit autorství původně anonymní skladby, lze sledovat genezi a proměny jedné skladby v průběhu let a její případné rozšíření napříč Evropou (v tomto případě zejména v klášterním prostředí).

Další plánovanou fází byl přepis skladeb z rukopisných tabulatur do moderní notace a příprava jejich vydání. V roce 2014 však právní zástupci Benediktinského opatství v Rajhradě podali na základě zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi 428/2012 Sb. žádost

o navrácení velkého souboru položek včetně dotyčných loutnových rukopisů. Od té doby probíhá restituční řízení a jednání mezi právníky obou institucí, kdy není zcela jasné, zda okolnosti, za kterých MZM nabylo do svého majetku některé z nárokaných položek (včetně loutnových tabulatur), zakládají nárok na uplatnění výše zmíněného zákona. Chybějící nebo nekompletní pramenný důkazní materiál na obou stranách jen ztěžuje a prodlužuje proces rozhodování ministeruských úředníků. Rukopisy jsou nadále fyzicky uloženy v MZM, tato instituce však s nimi nemůže nijak nakládat (a není ani oprávněna dělat jakákoliv rozhodnutí v této věci), dokud se nevyjasní majetkoprávní situace. Jelikož momentálně není od koho získat povolení k vydání, ani k realizaci dalšího zkoumání rukopisů, musela být zamýšlená publikace edice i předtisková příprava v plánovaném termínu odložena.

Ani původně v Rajhradě plánovaná odborná konference o loutnových sbornících se z výše uvedených důvodů nemohla uskutečnit. Stejně tak vydání vybraných skladeb Aurea Dixe z manuskriptu A.372, původně zařazené do edičního plánu nově vzniklé edice MZM, bylo na základě probíhajícího a neukončeného restitučního řízení odloženo na neurčito.

Přestože se tedy z výše uvedených důvodů nepodařilo naplnit cíle projektu, byly jeho výsledky doposud využity v rámci následujících výstupů:

- Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie – 17. 7. 2013 – přednáška a koncert tematicky zaměřený na loutnovou hudbu z klášterního prostředí;
- CD Saint Amour – listopad 2013 – repertoár z tematicky příbuzné e-sbírky kláštera v Krzeszowě, obsahující řadu konkordancí z rajhradských sborníků;
- Klášter Rajhrad – 25. 5. 2014 – koncert z repertoáru rajhradských sborníků;
- Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie – 9. 7. 2014 – přednáška s hudebními ukázkami, tematicky zaměřená na hudbu z klášterního prostředí pro loutnu a mandorlu;
- Klášter Rajhrad – 7. 9. 2014 – koncert z repertoáru rajhradských sborníků.

Doufejme, že se cíl projektu v budoucnu podaří naplnit, ať už budou nakonec rukopisy v majetku MZM nebo Benediktinského opatství v Rajhradě.

Jan Čížmář

Dobové operní produkce na Moravě v 18. století – průzkum, realizace, multiplikace

Zpráva o probíhajícím projektu specifického výzkumu

Od roku 2014 se na HF JAMU podílí skupina řešitelů na realizaci zajímavého projektu. Jeho cílem je vytipování a výběr operního titulu vhodného pro případné uvedení v Komorní opeře JAMU, jeho následné zpracování a přepis do moderní notace, což umožní jeho zpřístupnění širší veřejnosti již bez nutnosti dalšího pramenného výzkumu. Výstupem projektu bude kritická edice notového materiálu včetně dramaturgické přípravy k možnému uvedení.

Na počátku řešení projektu proběhla individuální konzultace s doc. Janou Perutkovou, Ph.D. a Mgr. Janou Spáčilovou, PhD. Následovaly studijní cesty do Vídně a bezprostřední studium pramenů v tamních archivech (Gesellschaft der Musikfreunde Wien, Nationalbibliothek Wien). Byl realizován průzkum šestnácti

předem vytipovaných titulů významných barokních autorů (R. Broschi, J. A. Hasse, C. L. Pietragrua, D. Sarri, L. Vinci, D. Perez, F. B. Conti), jejichž operní tvorba byla před třemi stoletími na Moravě pravidelně uváděna. Předmětem výzkumné činnosti byly zejména dochované operní notové materiály z majetku hraběte Johanna Adama Questenberga, které jsou jedinečným svědectvím o hudebním životě na Moravě první poloviny 18. století. Právě nedostupnost moderní edice těchto děl je jedním z hlavních důvodů, proč jsou tyto opery dnes neznámé a umělci opomíjené.

Volba nakonec padla na titul *La via del Saggio* z pera Francesca Bartolomea Contiho. Z pořízených mikrofilmů byl doposud v rámci edičního semináře do moderní edice za použití programu Sibelius převeden kompletní notový rukopisný materiál. Samostatně byl proveden přepis a překlad libreta.

Současně probíhá marketingová analýza strategie, plán komunikace a analýza

za multiplikačních efektů, na které pracují studenti hudebního managementu a marketingu pod vedením Mgr. Jany Janulíkové. Cílem marketingové analýzy je identifikace a specifikace možností aplikování moderních nástrojů strategického marketingu a marketingové komunikace pro rozšíření možností uplatnění nové operní produkce a jejího využití jako nástroje pro generování multiplikačních efektů.

Prof. Barbara Maria Willi přednesla v rámci projektu přednášku na téma *Basso continuo* ve Vídni kolem roku 1700. Připravuje se workshop a série přednášek na téma barokní opery na Moravě, osobnosti a díla F. B. Contiho, problematiky tvorby edice dotyčného díla a představení kontextu vzniku této opery na císařském dvoře ve Vídni. Současně budou nastudovány vybrané skladby F. B. Contiho a uvedeny na doprovodném koncertě.

Jan Čížmář

Knihovna JAMU profesoru Přidalovi

U příležitosti významného životního jubilea spisovatele, dramatika, překladatele a pedagoga JAMU prof. Antonína Přidala připravila Knihovna JAMU na měsíc říjen výstavku z fondu Knihovny JAMU. Nachází se v něm na šedesát titulů, u kterých má Antonín Přidal roli autora, překladatele, režiséra nebo editora. Výstavka byla ve studovně koncipována tak, aby obsáhla celou tuto šíři dramatické a literární tvorby Antonína Přidala. Zastoupeny byly mj., divadelní hry – Sáhky se zvonci, Noc potom; rozhlasové hry – stejnojmenný soubor z r. 1969; poezie – Zpovědi a odposlechy (2015); přednášky MU – Učit Shakespeara; rozhlasové eseje Potulky knihami a časem a knižní verze populárního televizního cyklu Z očí do očí. Ze slavných překladů byly vystaveny – Pan Kaplan má třídu rád (L. Rosten), Velká kniha nesmyslů (E. Lear), Králík je bohatý (J. Updike);

dále poezie Proč litovat?(G. Kinnel). Z litoté, dá se říci sběratelské činnosti vznikla hojně půjčovaná kniha Kouzlo nechtěného, kterou si zájemci mohli na výstavce také prohlédnout. Komorní přehlídka

tvůrčí činnost byla doplněna brněnským literárním časopisem Host (č. 5, 2003), který vedl s panem profesorem Antonínem Přidalem rozhovor.

Romana Kasperkevičová

Report 2015

Report je každoroční soutěžní přehlídka rozhlasové publicistiky. Je rozdělená do dvou etap, jarní a podzimní. Na jaře se soutěží v kategorii zpravodajských pořadů, na podzim pak proběhnou zbývající dvě kategorie, publicistická a dokumentární. Letošního dvacátého čtvrtého ročníku se zúčastnilo pět studentek Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky. Tereza Reková z posledního ročníku přijela soutěžit se svým dokumentem o filmovém fanouškovi a sběrateli filmů Vítězslavu Tichém. My ostatní, studentky druhého ročníku, jsme si přijely poslechnout, co zajímavého za celý rok vzniklo pod Českým rozhlasem, a načerpat tak inspiraci k vlastní tvorbě. Zúčastnily jsme se pouze kategorie dokumentu, i tak to však bylo velmi náročné. Poslech všech soutěžních snímků trval celé dva dny. Mezi jednotlivými dokumenty byla jen kratičká pauza na občerstvení a večer následovala diskuze nad jednotlivými pořady. Dokumenty se zabývaly nejruznějšími tématy, i jejich formální zpracování bylo různorodé. Přestože jsme k mnoha snímkům měly četné výhrady a připomínky, našly se i takové, které nás všechny zaujaly, a které pro nás budou užitečnou inspirací. Velkou výhodou Reportu je možnost pobavit se o díle s jeho autorem, říct mu svůj názor, případně si nechat něco dovysvětlit. Pro tvůrce je to zase jedna z mála příležitostí, jak získat zpětnou vazbu ke své práci. Na Report se může autor přihlásit s jakýmkoliv vlastním pořadem, který byl vysílán daný rok Českým rozhlasem a spadá do jedné z kategorií. V budoucnu tak můžeme tuto formu

Záběr z listopadové podzimní části přehlídky rozhlasové tvorby REPORT 2015 v kategorii publicistické práce a dokument.

reflexe vlastních děl využít i my. Na závěr jsme dostali možnost ohodnotit soutěžní dokumenty a přímo tak ovlivnit pořadí vítězů. Příjemnou tečkou za celou akcí byl úspěch naší spolužačky, Terezy Rekové, která se svým dokumentem *V zajetí filmu* vyhrála druhé místo v celkovém pořadí. Terce gratuluji a ocenění jí moc přeji, protože jsem její snímek sama pokládala za jeden z nejlepších, které na Reportu zazněly.

Dorota Kvapilová

Velkolhotecký divadelní festival v roce 2015

Velkolhotecký projekt započatý v roce 2008 uvedením inscenace *Svatba na Velkolhoteku* ve Velké Lhotě (malá obec s přibližně 180 obyvateli v okrese Jindřichův Hradec se nachází asi 11 km od Telče či Dačic) si již prošel několika fázemi (více jsem o něm pojednával v *Občasníku JAMU 2013/II – 2014/I* či v několika studiích uveřejněných v rámci *Akademických studií DIFA JAMU*). V letošním roce došlo v projektu k opětovnému posunu, který by mohl předznamenat i následující podobu mého divadelního směřování ve Velké Lhotě.

Podoba festivalu, kterou projekt nabyl v roce 2013 (*Velkolhotecká škola aneb Kterak cizinci Velkou Lhotu poznávali*), zůstala zachována – se svými inscenacemi však letos vystoupili ve Velké Lhotě vedle studentů DIFA JAMU nejen zahraniční studenti programu Erasmus z Turecka a Lotyšska, ale také studenti pražské DAMU, mostecké ZUŠ F. L. Gassmanna a přizvaný divadelní soubor Cáustica Teatro ze Španělska, který ve Velké Lhotě nazkoušel a odehrál svou novou inscenaci (*Que Dios la tenga en su gloria*). Za nejpodstatnější však považuji fakt, že se festivalu coby herci účastnili sami velkolhotečtí obyvatelé. Během 8. ročníku (!) projektu tak konečně došlo k tomu, co jsem si postupně v řadě uplynulých let předsevzal jako nutnost a žádaný cíl projektu (přímé zapojení místních obyvatel do průběhu velkolhoteckého „divadelnění“).

Velkolhotecké děti účinkovaly takřka ve všech uvedených inscenacích – v turecké (*Adam/Člověk* v režii studenta činoherní režie Adama Steinbauera), české (*Na kdyby se hraje* v režii pražského lektora a praktika divadla forum Jakuba Šebesty) i lotyšské (*Pilna Mara Istabina/Dům bohyně Mary* v režii Mariky Smrekové) – po boku divadelních studentů a zahraničních hostů. V autorské inscenaci *Na kdyby se hraje* se staly dokonce spoluvůrci scénáře. Zlatým hřebem však pravděpodobně zůstalo uvedení divadelní adaptace Formanova filmu *Hoří, má panenko* (s názvem *Hoří, má lhotecká panenko!*), v níž po boku ostatních účastníků projektu účinkovali členové místního Sboru dobrovolných hasičů.

Coby režisér poslední jmenované inscenace si netroufám o její zdařilosti či nepodařenosti blíže pojednat. Jistě však můžu uvést, že zapojení „sousedů“ a „známých“ do (jim blízkých) jednotlivých rolí se u publika setkala s pozitivním ohlasem a samotná příprava inscenace byla po celou týden trvající přípravu festivalu vesnickým „tématem číslo jedna“ – obsazení Lhotěci přijížděli na zkoušky vždy přímo z práce, zprvu plní strachu a obav z toho, co je čeká, následně již stále více a více nachystání a zejména odhodlaní. Zkoušky navštěvovaly jejich rodiny, celá ves pomáhala shánět kostýmy, rekvizity apod. Velkolhotecká náves tak během přípravy festivalu žila jediným tématem.

Vedle jednotlivých inscenací byly na festivalu uvedeny ještě dvě doprovodné akce – vernisáž výstavy fotografií mapujících velkolhotecké „divadelnění“ v době jeho dosavadního trvání (tedy v letech 2008–2014) a varhanní koncert autorky hudby do takřka všech ve Velké Lhotě uvedených inscenací Terezy Koláčkové, který proběhl v jednom z velkolhoteckých kostelů v závěru festivalu.

Letošní velkolhotecký festival se tak stal místem mnohostranného obohacení několika rozličných skupin lidí, kteří by se při práci na jednom společném projektu pravděpodobně nesešli. Účast španělského souboru zároveň vede k již konkrétnějším úvahám o možnostech založení uměleckého rezidenčního centra sídlícího přímo ve Velké Lhotě. Suverénní vystoupení místních obyvatel v inscenaci *Hoří, má lhotecká panenko!* pak zase svádí k úvahám, do čeho „místní hvězdy“ obsadit v příštím roce. Pro příští rok je tedy naznačených směrů mnoho, zbývá jen vykročit.

Vítězslav Větrovec

Příběhy z tisíce a jedné noci v Maroku a jižním Španělsku

V jednom z předchozích čísel Občasníku JAMU (č. 2014/III–2015/I) jsem pojednával o divadelní pouti (KočéBRování), kterou studenti DIFA JAMU a herci divadla KočéBR v roce 2014 podnikli v rámci specifického vysokoškolského výzkumu ve východním Turecku. V letošním roce bylo na projekt navázáno takřka čtyřtýdenním divadelním kočováním po vsích v jižním Španělsku (Andalusii) a v (převážně) severním Maroku.

Záměry výzkumu zůstaly obdobné – ohledávání univerzální divadelní komunikace v jazykově a kulturně odlišném prostředí. Novým záměrem bylo rovněž prostřednictvím inscenovaných příběhů z arabské lidové sbírky vyprávění, pohádek a bajek Tisíc a jedna noc započít interkulturní dialog v navštívené oblasti (a ten v chystané studii náležitě analyzovat a reflektovat).

Podobně jako v loňském roce, i tentokrát byla oblast vybírána se zřetelem k záměrům výzkumu. Oblast jižního Španělska a severního Maroka je interkulturním dialogem dlouhodobě poznamenána, kříží se v ní kulturní vlivy islámské i křesťanské – ostatně stejně jako (byť pravděpodobně v menší míře) ve zmíněné inscenované sbírce (v níž jsou vysledovatelné i vlivy židovské aj.).

První fáze projektu:

Čitelnost a srozumitelnost

Když pomínu jeho dlouhodobou přípravu (plánování cesty a její organizační zajištění, obeznamování se s kulturními realitami, zkoušení aj.), sestávalo KočéBRování 2015 ze tří fází. V té první byli do v Brně nachystané inscenace vpořádání zahraniční účastníci projektu (španělská herečka Rebeca Izquierdo a turecký herec Volga Mengü) či herci, kteří se nemohli účastnit zkoušení v Brně (Vojtěch Johaník, Městské divadlo Zlín). Tato fáze probíhala první čtyři dny ve Španělsku a zakončena byla prvním uvedením Tisíce a jedné noci na zahraniční půdě – ve španělské vesnici Casares v rámci jedné z městských (vesnických) slavností – tato byla zorganizována ku příležitosti uzavření centra vsí pro motorová vozidla.

Už jen samotné předvedení nazkoušeného tvaru zahraničním hercům bylo prvním testem, zda inscenace obstojí před cizojazyčným publikem. Několikadenní práce završená premiérou se tedy nesla hlavně v duchu zjednodušování a zkonkréťňování jednotlivých situací a akcí a následně i výstavby a udržení patřičného temporytmu celého představení. To vše za účelem zvýšení srozumitelnosti a čitelnosti inscenace, která sestávala z několika příběhů rámovaných postupným sblížováním se Šehrazády a krále Šáhrijára.

Druhá fáze:

Kde hrát? (halka, vsi a divadelní festival v Casablance)

Druhá fáze spočívala v odehrání deseti repríz Tisíce a jedné noci v africkém Maroku. Že člověk vstupuje do odlišného světa, lze poznat již několik okamžiků po vylodění se z trajektu v přístavním městě Tangeru. Ihned vás obklopí několik velmi vstřícných, byť neodbytných, „průvodců“, kteří vám za nemalý peníz nabízejí prohlídku mediny (starého centra města) či zprostředkování jiných (i nelegálních) služeb. Všeobecný „frol“ a hemžení se lidu po ulicích neustává ani v největších teplotách, které nezříd-

ka přesahují 40 °C. Jelikož je na nás na první pohled poznat, že nejsme zdejší, stáváme se terčí mnoha pouličních prodáváčů, kteří nám nabízejí své zboží, samozřejmě že za „turistické“, tedy neúměrně vyšší, ceny (po několika dnech se naštěstí v cenách dokážeme poměrně dobře orientovat, což nám mnohdy u těchto prodejců zjedná i patřičný respekt a uznání). Zcela samostatnou kapitolu pak tvoří způsob, jakým Maročan řídí. Vzhledem k rozsahu článku se o tomto nás neustále ohrožujícím faktoru naší cesty nebudu rozepisovat více, podotknu snad jen, že pohybovat se po silnicích v Maroku vyžaduje takřka svatou trpělivost, odvahu a sebekontrolu. Vše by jistě potvrdili řidiči našich tří zapůjčených aut.

První dny v Maroku se potýkáme hned s několika problémy. V první řadě je zde zakázáno kempování, a jelikož se prozatím bojíme přespávat kdekoli, protože nevíme, jak moc se zde tento zákaz dodržuje či nedodržuje, ubytováváme se v kempu ve městě Assilah. Fakt, že jsme prozatím pouze na jednom místě, nám pak komplikuje vyjíždění do jednotlivých vsí, kde bychom chtěli hrát – zkrátka jsme méně „mobilní“. Dalším problémem je rozbujelá byrokracie.

Hraní ve vsích by mělo být vždy schváleno místním starostou, avšak ne pouze ústně – musíme podat písemnou žádost ve francouzštině, starosta ji pošle guvernérovi, ten mu musí hrani ve vsi schválit, starosta opětovně souhlasit etc. Doba od podání žádosti do oficiálního vyjádření pak může činit i více než týden. Pro nás je to velice nevýhodná situace, neb v Maroku se budeme nacházet pouhé dva týdny. V jedné z vesnic tedy podáváme žádost a jako termín hraní uvádíme náš poslední marocký den. Starosta se dušuje, že prý vše dobře dopadne a zároveň nás varuje, ať v žádném případě nezkoušíme hrát někde bez povolení.

Tato situace se opakuje během prvních tří marockých dnů několikrát. Skupinu herců neustále popotahování se s úřady otravuje, všichni už by chtěli hrát. Rozhodujeme se tedy oficiální nařízení ignorovat – hrát zkrátka musíme, kvůli tomu tady jsme. Představení dovedeme nachystat i odklidit během pěti minut, jeho délka je přibližně třičtvrtěhodinová, troufáme si tedy představení zahrát kdekoli se k tomu naskytne příležitost, a to na dálničních odpočívadlech, kde desítky Arabů popíjejí čaj, či na benzinových pumpách. Odehrát a odjet dříve, než si stihne někdo postěžovat či se poptat na povolení.

Ještě týž den tedy hrajeme před restaurací na hlavním tahu směřujícím k městu Fásu. Majiteli pro jistotu říkáme, že jde o veřejnou zkoušku a ne o představení. S hraním souhlasí.

Hrajeme sice ve tmě, ale konečně hrajeme! Ke skupině asi patnácti prvních diváků se v průběhu představení připojují další z nedaleké vesnice. Když s produkcí končíme, aplauduje nám kolem sedmdě-

sáti diváků. Majitel restaurace je nadšen a nabízí nám ubytování ve svém podniku. Zeptá se nás na oficiální povolení ke hraní – a když odpovíme, že žádné nemáme, pouze mávne rukou...

Tento večer se pak nese ve znamení společného hudebního jamu nás a Maročanů. Předvádějí nám své rytmy a tance, herci se k nim přidávají a hudebnice Tereza Koláčková na akordeon doprovází bubny místních. Zahraje i několik českých lidových písní, všichni se k nám přidávají a vzniká tak zcela zvláštní „mix“ mezi africkými rytmy a našimi písněmi. Z komunikace s místními se také dozvídáme, že poblíž medin větších měst se nacházejí náměstí pro halku (lidovou vypravěčskou tradici), kde je povoleno cokoliv „předvádět“ bez jakéhokoliv oficiálního povolení. Možnost vyzkoušet si hrát na takto rušných náměstích nás těší, navíc zde samozřejmě figuruje ta okolnost, že se nemusíme nikde dožadovat žádného „papíru“. Plán na další den je tedy jasný – budeme hrát ve Fásu.

První okamžiky, kdy si náměstí prohlížíme, nás spíše odrážejí. Několik kolotočů a horských drah, bubenická a jiná hudební uskupení, vykladačky karet, krotitelé hadů, lidové vypravěči (poznáte je dle červené čapky) – a někde mezi tím vším my se svým červeným kruhovým kobercem, který představuje naše jeviště. Jak si zjednáme pozornost? Máme vyvolávat? Nebude naše diváky okolní ruch rušit? Jak si diváky udržíme po celou dobu trvání představení? Pochybnosti zavrhuje. Nejlepší bude zkrátka začít.

Hned jak rozložíme koberec, diváci si nás nalézají sami. Záhy je jich kolem nás v neprostupné stěně nashromážděno kolem sto padesáti a neustále přibývají. Představení vynaloženou energií a usta-

vičným „soubojem“ s publikem připomíná hokejový zápas (tak se o něm v následujících dnech bavíme). V okamžicích, kdy naše energie upadá, vstupují diváci do našeho hracího prostoru, herci neví, jak mají reagovat, a snaží se je posunout ze scény odsunout. Marňe, nikdo nám nerozumí, představení se rozkládá, herci se spíše snaží uhájit svůj prostor a zachránit rekvizity (které se ocitají v ruce dětí z řad diváků) než hrát. Zcela vysílení po představení prcháme před diváky, kteří se s námi chtějí fotit, chtějí komunikovat, ale my již nemáme sil nazbyt.

Přes to přese všechno hodnotím tento „křest ohněm“ pozitivně. Zcela jasně z něj vyplynuly úkoly pro následující dny – ještě více zpřehlednit jednotlivé akce, „uhájit“ si svůj prostor ne oslovováním diváků (beztak marným), ale hraním, neustále akcemi definovat náš hrací prostor a prostor diváků, vzhledem k odlišnému temperamentu publika jej „zabavit“ (zapojovat jej do jednotlivých zpěvů, rytmů apod. v inscenaci přítomných) apod.

Právě v tomto duchu pak hraní v Maroku tu s většími, tu s menšími úspěchy pokračovalo i v následujících dnech, ať už v rámci hraní na halkách (v Meknesu, Marrákeši aj.) či ve vsích tak malých, že v nich nebylo zapotřebí obstarat si oficiální povolení (které jsme, mimochodem, nezískali ani po popsaném podání si žádosti). Jestliže loňské kočování po vsích ve východním Turecku bylo zejména ve znamení rozličných divadelních setkávání a sdílení společných chvil s diváky, bylo to marocké hlavně o tom nezákladnějším divadelním řemesle – udržet pozornost diváka, srozumitelně odvyprávět příběh a být na scéně po celou dobu trvání představení. Tedy úkoly zcela samozřejmé a jasné, ale v podmínkách odlišného jazyka a kultury obnažující se ve vsi své důležitosti a náročnosti.

Třetí fáze: Návrat

Po deseti reprízách inscenace a čtrnácti dnech v Maroku se skupina přesunula zpět do Španělska, kde v hraní pokračovala. V této fázi začaly být nejviditelnější kulturní odlišnosti mezi „západním“ kulturním okruhem a tím islámským. Přece jenom jsme se nacházeli zpátky v Evropě. Inscenace se spolu se svými novými diváky (v publiku se začalo objevovat o mnoho více žen) začala opět proměňovat.

Uvádím zde pouze dva nejprizmatičtější (byť asi i nejextrémnější) příklady. Pasáže, které v Maroku budily v publiku negativní ohlas (projevovaný odchodem diváků či jejich „brucením“ – šlo zejména o scény, kdy se dvě libovolné postavy

na scéně otevřeně políbily; tyto scény jsme v Maroku upravovali či vypouštěli), jsme mohli do inscenace opětovně vrátit. Naopak scény, které v Maroku s publikem (převážně mužským) rezonovaly, jsme museli ve Španělsku upravit či z inscenace vyškrtnout – zde šlo zejména o scénu, kdy manžel bitím trestal svou nevěrnou manželku. Byť byl celý příběh scénován v groteskní nadsázce a byl notně stylizován, ve Španělsku, kde (dle informací španělské herečky Rebecy Izquierdo) je jedním z veřejně sledovaných témat domácí násilí, budila tato scéna spíše rozpačité reakce.

Z výzkumného hlediska se tedy jednalo o pravděpodobně nejpřínosnější část celé cesty. Návrat do známějšího prostředí s inscenací poznamenanou odlišnou kulturou a následná konfrontace nabytých zkušeností s pro nás již

„běžnějším“ publikem probouzela a probouzí stále mnoho otázek, jejichž odpovědi si sám pro sebe ještě stále musím ujasňovat.

Závěrem

Vzhledem k rozsahu článku samozřejmě není možné popsat marocké divadelní putování v jeho úplnosti. Zájemce tedy odkazují na připravovanou studii, která by měla být v rámci Akademických studií DIFA JAMU publikována v příštím roce. V listopadu 2015 bude mít premiéru filmový dokument studentky Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky Daniely Bokové, který marocké (a španělské) kočování reflektuje.

Beztak mnoho zůstane nevyřešeno. Zkušenost vyplývající z obdobného projektu je, domnívám se, takřka nepopsatelná. Fungování skupiny lidí (převážně

herců), kteří jsou nuceni být neustále spolu 24 hodin denně, hraní na okraji Sahary, při kterém začne pršet, záchrana života při automobilové nehodě na dálnici, nutnost fungovat v tak vysokých teplotách, že ani nechcete, aby zafoukal vítr – ten je zde tak horký, že je lepší, když zkrátka nefouká – a do toho všeho ještě divadlo... Všechny tyto podstatné i nepodstatné zkušenosti jsou již pravděpodobně postradatelné pro vědeckou práci. Pro životy všech účastníků projektu však jsou a budou, jak věřím, nezapomenutelné a výjimečné. Zkrátka se domnívám, že projekt obdobného typu může vedle svých ostatních přínosů představovat i zcela výjimečnou a komplexní zkušenost lidskou.

Vítězslav Větrovec

Vzpomínání na Bohumíra Štědroňe...

Hudební vědec, klavírista, cembalista a vysokoškolský profesor Bohumír Štědroň se narodil před 110 lety ve Vyškově. Blízký vztah ho rovněž spojoval s prvním rektorem JAMU v Brně, Janáčkovým žákem, klavíristou a pedagogem dr. Ludvíkem Kunderou; jeho syn spisovatel Milan Kundera mého tatínka u nás doma navštěvoval a konzultoval s ním své podklady pro janáčkovské scénáře. Otec se zasloužil o vydávání a propagaci díla Leoše Janáčka. Díky němu se dostal Janáček v padesátých letech do podvědomí veřejnosti i k zahraničním odborníkům a publiku. Zdůrazňoval vždy, jak Janáček svou originalitou překračuje český prostor. Mimořádný byl jeho podíl a průkopnictví v oboru hudební lexikografie, práce na dodnes živém projektu Československého hudebního slovníku s pokračováním v elektronické podobě v lexikografickém centru na Masarykově univerzitě v Brně.

Vyprávěl nám rád o svých rodičích a bratřech, o svém mládí. K hudbě ho přivedl jeho otec František, advokátní úředník, který měl kapelu, a svých pět synů naučil hrát koncertní repertoár a všechno, co bylo potřeba, např. i k produkci němých filmů... Bohumíra

Štědroň nadchla jeho koncepce vědy a dal se jím inspirovat k životnímu rozhodnutí. Zdůrazňoval vzdělání, přiváděl k němu své studenty mj. na středních školách, na Janáčkově akademii múzických umění a na pedagogické a zejména na Filozofické fakultě brněnské univerzity. Dokázal vždy zaujmout; co chtěl v přednáškách dokumentovat, zahrál na klavír. Jako pedagog studentům zpřístupňoval hudbu i svým živým, akčním, interaktivním přístupem – na přednášky zval herce a operní pěvce (např. pěvce Libuši Domanínskou, Josefa Válku, Václava Halíře, herce Vlastu Fialovou, Ladislava Lakomého, Josefa Karlíka) a doprovázel je při zpěvu či melodramech.

Rodiče byli právě děti První republiky. Tatínek s mnoha umělci spolupracoval a osobně se stýkal, byli mezi nimi mj. skladatelé Vítězslav Novák a Josef Suk, u něhož se učil jeho bratr skladatel Vladimír Štědroň. Na konci dvacátých let rozpoznal v Brně ohromný talent dirigenta Rafaela Kubelíka, s nímž ho později pojilo přátelství, stejně jako s klavíristou Rudolfem Firkušným.

Díla Bohumíra Štědroňe byla přeložena do angličtiny, němčiny, ruštiny,

Hudební historik a kritik Bohumír Štědroň u klavíru v roce 1978.

polštiny a japonštiny. V mnohém např. ovlivnil i směřování svých synovců: skladatele, pedagoga a muzikologa Miloše Štědroňe, zpěváka a herce Jiřího Štědroňe, flétnisty a pedagoga Jana Štědroňe. Tatínek Bohumír Štědroň byl temperamentním umělcem, trpělivým a tvořivým vědcem. Měl úctu k historii, k mravním hodnotám a zásadám, které především sám dodržoval. Vzpomínky jsou odrazem našich konkrétních životů a uplynulý čas na tom nic nemění...

Stanislava Střelcová Štědroňová

Moje Univerzity třetího věku na JAMU

Úvodem bych chtěla připomenout, že volba kurzu Univerzity třetího věku na HF JAMU pro nás nebyla nahodilá. Někteří z nás vlastní Certifikát kurzu I.–II. „Jak vzniká divadlo“ U3V Divadelní fakulty JAMU v Brně. Většinu z nás provází hudba, zpěv či tanec po celý život. Navštěvovali jsme hudební školu, kde jsme získali všeobecné znalosti hudební nauky, veřejně jsme vystupovali v rámci amatérské umělecké činnosti. Někteří jsme se hudbou zabývali profesně jako pedagogové, lektori, publicisté, metodikové a organizátoři kulturních akcí. Téměř všichni jsme členy Klubu přátel opery a baletu a Klubu přátel činohry ND Brno. Autorka je navíc členkou Klubu přátel umění. V roce 1963 byla společně s prof. Maděrou iniciátorkou organizačního výboru pro přípravu 1. Festivalu „Polička B. Martinů“ a členkou organizačního výboru Smetanovy Litomyšle. Dále sleduje skladatelskou činnost své bývalé studentky Sylvie Bodorové, komponující nyní skladby na hebrejské motivy. V současné době je autorka členkou českého výboru UNESCO v Praze a v rámci vědecko - výzkumné a pedagogické činnosti je členkou vědecké sekce Univerzity OSN v Japonsku (rovněž práce pro UNESCO).

Příjemným překvapením bylo zahájení kurzu přednáškou o varhanách (včetně volby dalších témat). Z psychologického hlediska oživilo pedagogové JAMU nejsilnější zážitek z dětství (přetrvávající u nás pamětníků), spojený s návštěvou kostela a „tajemnem šera, vůní kadidla, nádherou uměleckých artefaktů a především velebností zvuků varhan a zpěvem chóru“.

Dalším silným zážitkem byla přednáška o cembalu. Ve vzpomínkách jsem se vrátila do sedmdesátých let minulého století, kdy jsem pracovala jako sociolog v Etnografickém ústavu MM v Brně, přihlásila se do Klubu přátel umění a na prvním koncertu v palácové kapli EÚ jsem poprvé slyšela tóny cembala. S jakou radostí jsem doslova „hltala“ slova koncertního mistra a pedagoga HF JAMU MgA. Martina Hrocha o vývoji tohoto nástroje až ke klavíru. Všechny nás potěšila ukázka různých typů a podob cembala, které jsme zhlédli promítnuté na plátně. Během přednášky jsme sledovali virtuozitu tohoto umělce, kterého známe z koncertních sálů. Silný zážitek z prvního

koncertního vystoupení cembalisty v kapli EÚ MM, fundovaný výklad pedagoga HF JAMU mě „přivedly“ do knihovny JAMU. Zapůjčila jsem si skripta JAMU autora Vratislava Bělského „Cembalo – Nástroj a jeho literatura“ a seznámila se s názvoslovím, konstrukcí, historickým a zvukovým vývojem nástroje; požadavky skladatelů na jeho rozsah. Zaujaly mě i hudební formy (imitační, rapsodické a variační) společně s hudbou renesance a baroka (taneční hudba, barokní sonáta, francouzská ouvertura). Doplnila jsem si informace k vývoji cembala, zvl. jeho konstruktérů v Itálii, Francii, Nizozemí, Anglii, Německu a Španělsku v období 16. až 18. století a v závěru i renesanci cembala kolem roku 1900. Ze skladatelů mě zaujal Bohuslav Martinů, s jehož životem a tvorbou jsem se blíže seznámila za svého působení v Poličce jako metodik v Domě osvěty, průvodce rodnou světičkou B. Martinů ve věži kostela. Patřily k tomu i další aktivity spojené s tímto skladatelem, např. rozhlasové komentáře, publikační články.

V souvislosti s hudebními nástroji se přimlouvám a doporučuji vedení HF JAMU zařadit do některého z dalších kurzů U3V bicí nástroje ze skupiny membrafonů, idiofonů nebo elektrofonů. Druhým doporučením HF JAMU je zařazení přednášky pro seniory U3V, která by přiblížila tzv. „němou hudbu“, hru na elektrofonické a elektronické nástroje, představující nový svět zvuků přenášených senzory. Závěrem bych chtěla upozornit na skutečnost, že v dnešním světě není jednoduché být aktivním, zejména pro seniory. Víme však, že kreativita, entuziazmus a životní optimismus přispívají ke zdravému sebevědomí, sebekritičnosti a hlavně zdraví. Máme možnost navštěvovat koncerty vážné hudby (které jsou pro mnohé z nás celoživotní láskou) v koncertních sálech, sakrálních prostorách, historických prostorách hradů a zámků a nejrůznějších kulturních zařízeních, včetně prostor ND Brno, Besedního domu, JAMU a dalších. A je zcela jedno, jde-li o přednášku s ukázkou profesionálního hudebníka nebo poslech v rámci festivalů hudby.

Jana Vrabcová

Autorka textu při přednášce a frekventanti pilotního kurzu U3V Historická hudba Unlimited na HF JAMU.

DIVADLO 2–15 aneb „Cesty nedávných absolventů HF JAMU v Brně“

Ve čtvrtek 29. a pátek 30. října 2015 mohli diváci v Divadle na Orlí shlédnout uvedení světové premiéry opery Trautzl skladatele Jana Zástěry. Nejedná se o premiéru Komorní opery HF JAMU v Brně. Nebylo tomu tak! Prostor divadla zaplnili členové nově vzniklého souboru Divadlo 2–15, který nese v názvu označení letopočtu svého vzniku – tedy 2015.

Myšlenku založit nový soubor nosili jeho zakladatelé Rejža a Rejžička – tedy David Kříž (absolvent oboru Operní režie na HF JAMU v Brně v roce 2015) a Renata Fraisová (absolventka oboru Operní režie na HF JAMU v Brně v roce 2014) již od roku 2010, kdy se jako studenti v Komorní opeře HF JAMU v Brně setkali na přípravě scénických skladeb Leoše Janáčka – Říkadla, Mládí, Zápisník zmizelého pro festival Janáček Brno 2010. V roce 2014 se k nim přidal Ondřej Bazgier – nyní student třetího ročníku bakalářského studijního programu v oboru Hudební manažerství, který si jako téma svého absolventského projektu zvolil: „Založení Divadla 2–15. Uvedení opery Trautzl.“ V tomto nově vzniklém tříčlenném týmu se díky jeho manažerskému přispění podařilo soubor založit a uvést první operní premiéru, na které se sešlo celkem padesát sólových a sborových zpěváků, muzikantů, inscenátorů a externích pracovníků.

Opera „Trautzl“ se stala prvním uvedeným titulem. Libreto, jehož autory jsou Renata Fraisová a David Kříž, vzniklo v roce 2013. V srpnu 2015 spatřila světlo světa partitura k opeře, kterou komponoval skladatel Jan Zástěra. Za dirigentským pultem stanul Jiří Habart – student druhého ročníku bakalářského stupně studia v oboru Dirigování orchestru na HF JAMU v Brně, který řídil komorní orchestr Divadla 2–15. Kostýmy pocházely z výtvarné dílny Veroniky Fiuráškové a Renaty Fraisové, video-projekce od Jakuba Kříže. Mezi sólovými zpěváky se představili hosté, studenti i absolventi HF JAMU v Brně: Alena Kučerová (Baronka), Jana Melišková (Hraběnka), Eva Štěrbová (Kněž-

V Divadle na Orlí se konala světová premiéra opery Trautzl od skladatele Jana Zástěry.

na), Zdislava Bočková (Hraběnka), Michal Marhold (Hrabě), Michael Robotka (Kníže), Martin Vydra (Hrabě), Jan Faltnýnek (Baron). V roli Casanovy Rastislav Lalinský (v současné době studuje obor Zpěv v Linzi) a Marek Belko jako Trautzl (v současné době studuje obor Zpěv ve Wroclavi). Pěvecký sbor Divadla 2–15 sestavila Klára Roztočilová – studentka druhého ročníku magisterského stupně studia v oboru Dirigování sboru na HF JAMU v Brně. Orchester byl koncipován jako smyčcový a jeho členy se stali studenti různých uměleckých škol. Za zmínku stojí skutečnost, že u pultu druhých houslí jste mohli při představení vidět a slyšet i Ondřeje Bazgiera, který si jako aktivní houslista, kromě vedení celého projektu, u orchestru s chutí zahrál.

Premiérou tak fyzicky vznikla nová hudebně-divadelní platforma, která si klade za cíl sdružovat a podporovat mladé literáty, hudební skladatele a interprety za účelem vytvoření kontinuální činnosti v oborech opera, činohra, tanec a dalších scénických žánrech. Stejným zájmem souboru je opera se zaměřením výhradně na autorské operní premiéry současné skladatelské generace. Operní tituly vznikají na původní libreto a v rámci skladatelského přístupu jsou kompono-

vány v rozsahu od inspirace historickými kompozičními technikami až po absolutní volnost experimentu. Snahou Divadla 2–15 není tvořit konkurenci či alternativu současným divadlům, ale podporovat především vznik nových hudebně-dramatických titulů, kterými mohou skladatelé, inscenátoři a interpreti promlouvat k současnému publiku.

Rádi bychom poděkovali Janáčkově akademii múzických umění v Brně, Hudební fakultě, Divadlu na Orlí, Divadelnímu a výtvarnému ansámbly D.A.V.A a všem dalším, kdo první projekt Divadla 2–15 podpořili. Děkujeme za vstřícnost a pomoc při prvních krůčcích. Jsme na začátku naší tvůrčí cesty. Jsme rádi, že nás publikum tak vřele přijalo a podporovalo a celým prostorem divadla vládla pohodová atmosféra. Doufáme, že projekt Divadlo 2–15, u jehož počátku stála prostřednictvím studijního výkonu Ondřeje Bazgiera i Hudební fakulta JAMU v Brně, prožije v budoucnu spoustu zajímavých sezón, které budou naplněny novými počiny mladé generace muzikantů, divadelníků, zpěváků a výtvarníků. S projektem Trautzl se soubor ještě neloučí, protože plánuje jeho reprízy v roce 2016.

David Kříž a Renata Fraisová

Divadelní fakulta
Janáčkovy akademie múzických umění v Brně
pořádá 26. Mezinárodní festival divadelních škol

SETKÁNÍ
ENCOUNTER

12.-16. 4. 2016
www.encounter.cz

Životní jubilea zaměstnanců JAMU 2016

Leden

Balaščíková Eliška JUDr.
Drábková Jana
Knězek Igor Ing.
Mikotová Zoja prof. Mgr.
Nadaud Pierre doc. Mgr.

Únor

Bergman Aleš doc. Mgr. Ph.D.
Brettschneiderová Zdeňka
Horošák Marek MgA. Ph.D.
Macková Silva prof. PhDr.
Mikulová Eva Ing.

Březen

Jurčecová Jana
Kmentová Miroslava
Podhoranský Jozef prof.
Slezáková Danuše
Spurná Hana

Duben

Francová Alena

Hédlová Helena
Kočí Libor
Slezák Kamil
Vacek Miloš

Květen

Bůžil Jan Ing.
Mikesková Ivana MgA. Ph.D.

Červen

Havlíček Alois Ing.
Dostálová Ivana
Spáčilová Giovanna Mgr.
Kubita Jaroslav MgA.
Srba Zbyněk doc. MgA. Ph.D.
Vernerová Alena

Noví docenti JAMU

DIFA
MgA. Hana Slavíková, Ph.D.
MgA. Pavel Trtílek, Ph.D.

Autoři čísla 2016/I

doc. PhDr. Alena Blažejovská, Ateliér rozhlasové a TV dramaturgie a scenáristiky DIFA JAMU

MgA. Pavel Černý, odborný asistent HF AMU a HF JAMU, řešitel projektu Kurzy německé varhanní literatury

Bc. Jan Čížmář, M.A., B.A., dipl. um., doktorand HF JAMU

doc. Mgr. MgA. Monika Holá, Ph.D., proděkanka pro vědu, výzkum a dislokace HF JAMU

MgA. Renata Fraisoová, absolventka JAMU

Doc. Mgr. Petr Francán – předseda AS JAMU

PhDr. Romana Kasperkevičová, vedoucí knihovny JAMU

Dorota Kvapilová, studentka oboru Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika DIFA JAMU

MgA. BcA. et BcA. Martin Hroch, student doktorského programu na HF JAMU

BcA. Pavla Hrubšová – hudební produkce, HF JAMU

prof. PhDr. Josef Kovalčuk, proděkan DIFA JAMU, ateliér režie a dramaturgie

MgA. David Kříž, absolvent JAMU

Mgr. et Mgr. Radka Kunderová, Ph.D. – vědecká pracovnice DIFA

MgA. David Lobpreis, MBA, Ateliér divadelního manažerství a jevištní technologie DIFA JAMU

Mgr. Luboš Mareček, specialista pro vnější vztahy – rektorát JAMU

Mgr. BcA. Matěj Nytra, student DIFA JAMU

prof. PhDr. Miroslav Plešák, DIFA JAMU

BcA. Vendelína Osvaldová, studentka operní režie HF JAMU

doc. Mgr. Jana Preková, Ateliér scénografie DIFA JAMU

BcA. Kateřina Puczoková, studentka DIFA JAMU

Mgr. Jana Michálková Slimáčková, Ph.D.– odborná asistentka HF JAMU

Mgr. BcA. Pavol Seriš, student doktorského programu na DIFA JAMU

MgA. Marika Smreková, doktorandka DIFA JAMU

MgA. Vítězslav Větrovec, doktorand DIFA JAMU

Doc. PhDr. Jana VRABCOVÁ, vysokoškolský pedagog Univerzita OSN, Tokio, Japonsko, předsedkyně klubu TEP při ÚN Brno

BcA. Daniela Zaroďňanská, projektová manažerka DIFA JAMU

Občasník JAMU 2016/I

Redakčně připravil Luboš Mareček

Typografie: Václav Kovář

Grafická úprava a sazba: Hana Balášková

E-mail: marecek@jamu.cz

Tisk: Ediční středisko JAMU